УЛАСХООРОНДЫН ХАРИЛСААЕ ҺАЙЖАРУУЛХААР ЭРИД ХУБИЛАЛТА ХЭХЫН ТУЛА „ХҮЙТЭН ДАЙЕ" ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ АША ТУҺАДА ХҮСЭД БҮРИН УСАДХАХЫН ТУЛА ШУХАЛА НҮХЭСЭЛЭЙ МҮНӨӨ БИИ БОЛОҺОНДО СОВЕТСКЭ СОЮЗ ЭТИГЭНЭ

(ООН-эй Генеральна Ассамблей дээрэ Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгэһөө)

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

36-хи жэлээ гарана

№ 222 (9054)
СЕНТЯБРИИН 20
ВОСКРЕСЕНИ
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

„Ленин" гэжэ атомна ледокол Кронштадтһаа гараба

КРОНШТАДТ, сентябриин 18. (ТАСС). Дэлхэй дээрэхи эгээн түрүүшын «Ленин» гэжэ атомна ледокол хоёр үдэр байһанайнгаа һүүлээр Кронштадтын ехэ рейдһээ мүнөөдэр Москвагай сагаар 10 час 10 минутада гараба. Полярна флодой флагманай борт дээрэ мазут болон хэрэгтэй болохо хэмжээнэй сэбэр уһан ашагдаһан байна. Тэрэ далай тээшэ шэглэн ябаа. Сагай уларил тиимэшье һайн бэшэ. Шанга һалхинай болодог, бороо ходо орожо, мана ехэтэй байдаг дээрэһээ тамаралгань бэрхэтэйхэн болоно. Гэбэшье коммунистнууд түрүүтэй морягуудай эбтэй эетэй экипаж вахтадаа эрхимээр жагсана.

Советскэ правительствые толгойлогшо Никита Сергеевич Хрущевой Холбоото Штадуудта ошоод байһан тухай радиогой мэдээсэлнүүдые вахтаһаа сүлөө байһан матросууд, ашаа тушааха командануудай гэшүүд ехэ анхаралтайгаар шагнана.

ООН-эй Генеральна Ассамблей дээрэ Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгэһөө

...схоорондын харилсаае һай- ...лхаар **эрид хубилалта хэхын** ...«хүйтэн дайе» хүн түрэлтэнэй ...туһада **хүсэд бүрин** усадхахын ...шухала нүхэсэлэй мүнөө бии ...ондо Советскэ Союз этигэнэ ...СССР-эй Министрнүүдэй Со... Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев ...риин 18-да, Нью-Йоркдо, ...эй Генеральна Ассамблей дээ... хэлэхэ зуураа мэдүүлбэ.

...тэн дайе» усадхан зай...н тула түбхын түрүүн юу ...хэрэгтэйб гэхэдэ, дайнда ...даг, яаралтайгаар үрдилдэн ...лэдэг ябадалые эсэслэн бо...а, дэлхэйн хоёрдохи дайнай ...элнүүдые зайсуулха, Герма...эбэй договор баталха, ара... хоорондохи харилсаае бүхы ...хүгжөөхэ шухала гэжэ ...Хрущев тэмдэглэбэ.

...ю шиидхэгдээдүй уласхоорон...лохон асуудал бии байһаар, ...ниитынь харилсаануудай, ёһо ...айнь бүрилдэлһөө дулдыдан...лэшье, багашье оронуудтахи ...хүнүүдэй шиидхэхые хүсэдэг ...суудал — **буу зэбсэгүүдые ху...н асуудал** бии гэжэ Н. С. ...в онсолон тэмдэглээ. Энэ ...алые хэр зүбөөр шиидхэһэн...н түрэлтэнэй ямар замаар ...байһаниинь дулдыдаха—гэм...ндарал ушаруулха хойшолон...йнда хүргэхэ гү, али эб най...ай хэрэгэй илан мандаха ...нилээд дулдыдаха байха. ...рэлтэнэй бүхы түүхэдэ хэзээ...имэ яаралтай түргэнөөр зэб...эн ушар байгаатүй юм, мү...шидэл—атомай, электроникын ...линиие мэдэлдээ оруулжа ...үе сагайхидал адли иимэ ехэ ...й байдал тохёолдоогүй юм.

Советскэ Союз буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө эрид шууд, үнэн сэхээр тэмсэдэг. Буу зэбсэгүүдые хуряаха асуудал шиидхэхэ гэжэ эрмэлзэдэгээ гансахан үгөөр бэшэ, мүн бодото хэрэгүүдээрээ элирхэйлэн харуулаабди гэжэ Н. С. Хрущев мэдүүлбэ.

Манай һанамжын ёһоор, буу зэбсэгүүдые хуряаха замда тохёолдоһон гол һаад түбэгүүдые зайсуулхын тула энэ асуудалда шэнэ ёһоор хандаха гэжэ оролдохо, бүхы гүрэнүүдэй, тэрэшэлэн ООН-эй хамтын ухаан бодолые тиимэ арга бэдэрэлгэдэ зорюулха гээшэ тон шухала байна гэжэ Н. С. Хрущев хэлэбэ. Зорилго юуб гэхэдэ, дайнай сээл руу хүн түрэлтэнэй һолжорон оролгые зогсоохоор гол оншыень олохо хэрэгтэй байна. Дайнай үүдхэгдэхэ шалтагаание эсэслэн зайсуулха ябадал мүнөө айхабтар шухала болонхой.

Буу зэбсэгүүдые бүгэдэниитээрээ, бүрин түгэс хуряаха зэргээр лэ энэ бэрхэтэй байдалһаа гарагдаха гэжэ Советскэ правительство батаар этигэнэ. **Буу зэбсэгүүдые бүгэдэниитээрээ, бүрин түгэс хуряагаад лэ байбал, зэбсэг хэрэгсэлнүүдээ зарим тэдышье хуряаха асуудал шиидхэлгын үедэ ушардаг бүхы һаад түбэгүүд зайсуулагдаад, түгэс хиналта тогтоохо арга олдохо байха** гэжэ Н. С. Хрущев мэдүүлбэ.

Советскэ правительство ямар дурадхал оруулнаб?

Бидэнэй оруулха дурадхалнуудай гол удхань иимэ гэбэл: бүхы гүрэнүүд дүрбэн жэлэй туршада буу зэбсэгүүдээ бүрин хуряаха, дайнай зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үгы болгохо. Өөрынгөө уялгануудые хэнэйшье эбдэхэгүйнь тулада бүхы гүрэнүүдэй хабаадалгатай уласхоорондын хиналтын орган бии болгохые дурадханабди. Буу зэбсэгүүдые хуряалгын бүрин түгэсөөр бэелүүлэгдээ һаа, тэрэнэй түгэсхэгдэхэ үедэ хиналташье бүгэдэниитын, бүрин түгэс болохол байха гэжэ Н. С. Хрущев тэмдэглэбэ.

Буу зэбсэгүүдые бүгэдэниитээрээ, бүрин түгэс хуряаха программа тодорхойлон зохёолго ядерна зэбсэг туршан тэһэлхэ ябадалые хэтын хэтэдэ хорихо мэтын иимэ шухала асуудалай шиидхэгдэхэдэ һаад хэхэ ёһогүй. Иимэ шиидхэбэри туйлаха бүхы арга боломжо бии гэжэ **Советскэ правительство тоолоно. Туршалга хэхэеэ болихо тухайда зохихо хэлсээн баталагдажа, дары сагаар бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэ** байһандань найданабди гэжэ Н. С. Хрущев мэдүүлбэ.

ООН-эй уставай амгалан эрмэлзэлгэтэй гол ёһонуудые бэелүүлхын тула нэгэдэһэн бүхы гүрэнүүдэй хамтын оролдолгоор эдэ агууехэ уг зорилгонууд туйлагдажа шадагдаха, туйлагдаха ёһотойшье гэжэ этигэдэг **СССР-эй правительство буу зэбсэгүүдые бүгэдэниитээрээ, бүрин түгэс хуряаха тухай Деклараци**ие **тодорхой дурадхалнуудтайгаар ООН-эй үзэмжэдэ табина.**

Хэрбээ баруун гүрэнүүдэй буу зэбсэгүүдые бүгэдэниитээрээ, бүрин түгэс хуряахаар мүнөөдөө бэлэн бэшэ байгаа һаань, Советскэ правительство буу зэбсэгүүдые хуряаха, аюулгүй байдал батадхахын тула зарим тэды алхам хэхын тула ондоо гүрэнүүдтэй үгэеэ ойлголсохоор бэлэн байна гэжэ Н. С. Хрущев заагаа.

Буу зэбсэгүүдые хуряаха асуудалаар Советскэ правительствын 1955 оной майн 10-най дурадхалнууд соо буу зэбсэгүүдые хуряалгаар зарим тэды алхам хэхэ тодорхой һанамжанууд бии гэжэ, тэдэ һанамжанууд үгэеэ ойлголсолгын зохистой үндэһэ һуури болохо байха гэжэ Н. С. Хрущев энээнтэй дашарамдуулан тэмдэглээ.

Буу зэбсэгүүдые бүгэдэниитээрээ, бүрин түгэс хуряаха тухай Советскэ правительствын шэнэ дурадхалынь арадуудай хоорондо үнэхөөрөө бата бэхи эб найрамдал хангаха гэһэн хүсэлэнһөө эшэ үндэһэтэй гэжэ Н. С. Хрущев мэдүүлбэ.

ООН-до Хитадай Арадай Республикын орохо хуулита эрхые мэдэрхэ асуудал энэ дары шиидхэхэ шухала. Тиигээд байбал, ООН-эй нэрэ хүндэнь ехээр үргэдхэгдэхэһөө гадна, уласхоорондын оршон байдалые бүхы дээрэнь һайжаруулгада ехэхэн туһа хүргэхэ байха гэжэ Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглээ. Тэрэшэлэн хүгжэлтэ багатай гэгдэдэг оронуудта туһаламжа үзүүлхэ, тэгшэ эрхэтэй, алишье таладаа ашагтай туһатай байлгын үндэһөөр гүрэнүүдэй хоорондохи худалдаа наймаанай харилсаа холбооё бүхы талаарнь хүгжөөхэ шухала гэжэ Н. С. Хрущев заагаа.

Советскэ Союзай һанамжын ёһоор, эгээн сэсэн, холые бододог политика — алишье талада таарахаар шиидхэбэринүүдые гаргаха гэжэ бултанай оролдолго гаргуулха политика ООН-эй зүгһөө бэелүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ, уласхоорондын шухала асуудалнуудые удаа дараалан шиидхэхээр бодомжолон, уласхоорондын хэлсээ, зүблөө, гүрэнэй ажал-ябуулагшадай уулзалга ходо ходо хэжэ байхаар саг болоо гэжэ Н. С. Хрущев тэмдэглэбэ.

Нью-Йоркын экономическа клуб соо Н. С. ХРУЩЕВ үгэ хэлэбэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 18. (ТАСС). Нью-Йоркын экономическа клуб соо сентябриин 17-до үгэ хэлэхэдээ, ажал хэрэгэй хүнүүдэй түлөөлэгшэдтэй уулзаһандаа ханагги байһан тухайгаа СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Никита Сергеевич Хрущев элирхэйлэн мэдүүлээ.

Ажал хэрэгэй хүнүүд дипломатиие хэрэглэнгүй, сэхэ руунь хөөрэлдэдэг гэжэ би мэдэнэб, тиимэһээ би сэхэ руунь хэлэхэ байнаб, зарим хүнүүдэй дурагүйгөөр хандажа болохо байгаашье һаань, зүгөөр таанадта туһатай байха гээд Н. С. Хрущев ажаглалта хээ.

Советскэ Союзай болон Америкын Холбоото Штадуудай хэр түргэнөөр хүгжэжэ байһые харуулһан тоонуудые Советскэ правительствые толгойлогшо үгэ хэлэхэдээ дурдаһан байна. Тусхайлбал, тэрэ иигэжэ заагаа. 1913 оной хэмжээнтэй сасуулбал, Советскэ Союз дотор үйлэдбэри 36 дахин, тиихэдэ США-да—оройдоол 4 дахин ургаһан байна.

Советскэ Союз дотор арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй асари ехэ түсэбэй зохёогдоод, бэелүүлэгдэжэ эхилһэн тухай зааха зуураа, долоон жэлэй нэгэдэхи жэлэй—1959 оной түсэбэй ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай зарим тоонуудые Советскэ правительствые толгойлогшо дурдаба. Энэ жэлэй түрүүшын найман һара соо продукци бүтээлгые 7,7 процентээр нэмээхэ гэжэ түсэбөөр хараалһан байгаа һаа, үнэндөө 12 процентээр нэмээһэн байнабди. Жэлэй турша соо түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 10 миллиард үлүүтэй долларой продукци ехээр гаргаха байна гээшэ хабди гэжэ тэрэ хэлээ. Тиимэ болоходоо, экономикоёо хүгжөөхэ талаар яажашье дүүргэхын аргагүй даалгабаринуудые түсэблөөгүй, харин экономикодоо шахардалга гаргахагүйн тулада промышленностьда багашаг даалгабари тогтооһон байна гээшэбди гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ.

Экономикын хүгжэлтын хэмжээнэй талаар, тиигээд продукциин хүн бүхэндэ хүртэсын талаар бидэнэр США-е манай түсэбүүдээр хараалагдаһан болзорһоо урид хүсэжэ шадаха байнабди гээд Н. С. Хрущев мэдүүлээ.

Уласхоорондын худалдаа наймаа хүгжөөхэ асуудалнууд тушаа Н. С. Хрущев саашань хэлэһэн байна. Манай Совет гүрэнэй тогтоһон сагһаа хойшо уласхоорондын худалдаа наймаа хүгжөөхые бидэнэр хододоо оролдодог байгаабди гэжэ тэрэ саашань хэлээ. «Уласхоорондын худалдаа наймаа дэлгэрүүлжэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха» гэһэн бэшэгтэй почтын марка Америкын Холбоото Штадуудта һаяхан гаргагдаһан байна. Энэ уряада этигэбэл, уласхоорондын худалдаа наймаае ехэ удхашанартай гэжэ танай ороной олон хүн тоолодог байна. Бидэнэр мүн лэ иимэ гуримые хүтэлбэри болгон уласхоорондын худалдаа наймаае ехэ удхашанартай гэжэ тоолодог байнабди.

Тэгшэ эрхэтэй, али алиндаа ашатай туһатай уласхоорондын худалдаа наймаа ямаршье илгаа гаргангүйгөөр эрхилхые Советскэ правительство хододоо хүсэдэг байгаа, хүсэһөөршье гэжэ онсолон тэмдэглэхэ байнаб гээд Н. С. Хрущев заагаа. Худалдаа наймаа эрхилхэ талаар али бүхы хизаарлалтын список зохёолготой бидэнэр тэмсэдэг байгаабди, энэ тааруугүй ябуулгатай саашадаашье тэмсэхэбди. Социальна байгуулалтаһаа дулдыдангүйгөөр бүхы оронуудай хоорондо худалдаа наймаанай таатай холбоо барисаа хангаха зам сэбэрлэеыл гэжэ Н. С. Хрущев мэдүүлээ.

Советскэ Союз олон оронуудтай тэгшэ эрхэтэйгээр худалдаа наймаа эрхилдэг юм гэжэ Н. С. Хрущев саашань заагаа. Англитай худалдаа наймаанай харилсаан муу бэшэ боложо байна. Баруун Германиин ажал хэрэгэй хүнүүдтэй худалдаа наймаа эрхилдэг боложо байнабди. Энэ асуудалаар Баруун Германиин правительство гүрэнэйнгөө аша туһые зүбөөр ойлгодог дээрэһээ, худалдаа наймаанай холбоо хүгжөөлгэдэ һаад ушаруулдаггүй, харин туһалдаг байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй гээд Н. С. Хрущев нэмээжэ хэлээ. Энээниень бидэнэр һайшаанабди. Италитай манай экономическа харилсаан мүн лэ һайжарха тээшээ боложо байнхай. Францитай муу бэшэ харилсаатайбди. Америка юундэ энээнэй хажуу тээ байха ёһотой гээшэб?

Яаба хээбэшье, энэ таанадай өөһэдынтнай шиидхэхэ хэрэг болоно. Худалдаа наймаан тухай асуудал ашаг туһа олохо тухай асуудал болоно. Хэрбээ манайхиһаа ямар нэгэн эд бараа худалдажа абахада, мүн бидэндэ худалдахадатнай таанадта туһатай байгаа һаань, өөһэдынгөөл үзэмжын ёһоор ябуулга хэдэг болыт.

Советскэ Союзда эсэргүү хэмжээ ябуулга болгон, СССР-тэй худалдаа наймаа эрхилхые хорихо тухай хуули Холбоото Штадуудта баталан абтаһан байгаа. Авторнуудайнь хүлеэһэндэ орходоо энээнһээ тад ондоо үрэ дүн гараһан байна гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ. Эдэ арбан жэлэй турша соо манай экономикодо ямар ехэ амжалта туйлагдаа гээшэб, хараад үзыт гэжэ тэрэ нэмээжэ хэлээ. Советскэ Союзтай худалдаа наймаа эрхилэлгые зорюута хизаарлалга ямар юумэндэ хүргөөб гэхэдэ, бидэнэр һула болоогүй, урдынхидаа орходоо бүри хүсэтэй болоһон байнабди.

Н. С. Хрущев саашань иигэжэ мэдүүлээ: водородой хүсэ хэрэглэхэ талаар нюусые бидэнэр таанадһаа урид мэдэжэ абаһан байнабди. Танайда мүнөө хүрэтэр үгы байһан түби хоорондын баллистическэ ракетые бидэнэр таанадһаа урид байгуулаабди.

Худалдаа наймаанай талаар Советскэ Союзые газаашалха гэһэн политикые Америкын Холбоото Штадуудай үргэлжэлүүлээ гээшэ һаань, энэнь оройдоошье бодолгүй ябадал болохо байна гэжэ Советскэ правительствые толгойлогшо онсолон тэмдэглээ. Экономическа мүрысөө хэхые бидэнэр таанадта дурадханабди. Экономическа энэ мүрысөөндэ Советскэ Союз өөрынхеэ абаха: таанадые хүсөөд, ахин гараха гэжэ этигэжэ шадаха байнат гээд Н. С. Хрущев мэдүүлээ.

Бидэнэй, совет хүнүүдэй, ойлгосын ёһоор, маанадай дэлгэрүүлдэг мүрысөөн гээшэ харилсаа холбоотой байхагүй, харилсан туһалалсахагүй гэһэн удхатай бэшэ юм. Таанадай зүгһөө зүбшөөгдэхэ байгаа гээшэ һаань, иимэ гуримые Америкын Холбоото Штадуудта дэлгэрүүлхээр бидэнэр бэлэн байнабди гэжэ хэлэхэ шухала болоно гээд Н. С. Хрущев ажаглалта хээ.

Манайшье, танайшье экономическа амжалтануудые бүхы дэлхэйн зон һайшааха байна. Юуб гэхэдэ, экономическа хүгжэлтынгөө талаар зуугаад жэлэй гээгдэлдэ ороһон арадууд түргэнөөр хүгжэхэ хэрэгтэмнай манай хоёр агууехэ гүрэн туһалха бэзэ гэжэ хүлеэдэг байна. Энэ асуудалаар Советскэ Союзай баримталдаг хараа бодол эли юм. Бусадай байгаалиин баялигые, бусад хүнүүдые мүлжэхэ аргаар манай ороной нэгэшье түхэриг олодоггүй байгаашье һаань, бэеэ даанхай байдалтай болоһон Ази, Африкын оронуудта саашадаашье туһаламжа үзүүлхээр бидэнэр бэлэн байнабди гэжэ Н. С. Хрущев саашань заагаа.

Маанадай Америкын Холбоото Штадуудта ерээд байһан, президент Эйзенхауэрай Советскэ Союзда ошохоёо байһан ушар, бидэнэй найдадагай ёһоор, арсалдаата асуудалнуудаар һанамжануудаа сэхэ руунь мэдэлсэхэ арга олгохо, бидэнэй үгэеэ ойлгосолгые хүнгэдхэжэ үгэхэ байна гэжэ Н. С. Хрущев тэмдэглээ.

Господанууд, таанадай мэдэлдэ бага бэшэ арга боломжонууд бии. Таанад нүлөө ехэтэй хүнүүд болонот. Эгээл иимэһээ мүнөө таанадта хандажа байхадаа, Холбоото Штадуудай наймаашад өөһэдынгөө нүлөөе зүбөөр хэрэглэжэ, танай экономикын элитэ ехэ түлөөлэгшэдэй дундаһаа зарим хүнүүдэй хэдэгтэл адляар бидэнтэй мүрысэхэ, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха тухай оролдолго гаргаха бэзэ гэжэ найдажа байһанаа элирхэйлхые хүсэнэб гээд Н. С. Хрущев хэлээ.

Советскэ правительствын Деклараци

...зэбсэг ниитэ дээрэнь, хүсэ... хуряаха үргэн программые ...э правительство сентябриин ...ООН-эй үзэмжэдэ табиһан

...тскэ правительствын Декла...оо найруулагдаһан энэ про... иимэ юумэнүүдые хэхэ гэ...раална: бүхы зэбсэгтэ хүсэ... тарааха; тэдэниие али бүхы ...һэргээлгые хорихо; бүхы ...дайшалхы техникые, буу ...үдые, һомо хэрэгсэлнүүдые ...ха; ядерна зэбсэг хүсэдөөр ..., нөөсэнүүдыень усадхаха; ...түхэлэй ракетнэ зэбсэг, тэрэ ...дайнда хэрэглэхын тулада ...эһэн замбуулин огторгой ...р дабшадаг ракетэнүүдые ...гые хүсэдөөр хорёод, нөөсэ...энь усадхаха; химическэ бо...ктериологическа дай хэхэ хэ...үүдые хорихо, иимэ хэрэг...дэй нөөсэнүүдые усадхаха.

...дай газар дээрэхи сэрэгэй ...удые, ракетэ табиха бүхы ...онуудые усадхаха, сэрэгэй ...рие усадхаха; ямаршье ар...эрэгэй алба хэхэ, сэрэгэй хэ... һургаха ябадалые хорихо; ...й министерствонүүдые, гене... штабуудые, сэрэгэй бусад ...хиргаанууд, организацинууд ...эмхи зургаануудые үгы бол...дайнай хэрэгтэ зорюулхын ту...аанаһаашье мүнгэ зөөри һо...ые болюулха; дайнай номнол ...сэрэг дай хэхэ үзэлтэйгөөр ...үүлые хүмүүжүүлхэ ябадал ... дээрэ дурсагдаһан ямаршье ...е эбдэһэнэй түлөө шанга хэ...хэ хүртэхэ ябадал хараалһан ...нүүдые гаргаха гэжэ буу зэб...ряаха тухай советскэ дурадхалнууд соо хараалагдаһан байна.

Буу зэбсэг хуряаха талаар энэ үргэн программые дүрбэн жэлэй турша соо гурбан шатада хубааришан, зүбшэн хэлсэхые Советскэ Союз дурадхана.

Түрүүшын шатын үедэ СССР-эй, США-гэй, КНР-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тооё 1700 мянган хүн хүрэтэр, тиихэдэ Великобританиин, Франциин тус бүриин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тооё 650 мянган хүн хүрэтэр хороохо гэжэ дурадхагдана. ООН-эй Генеральна Ассамблейн тусхай сесси дээрэ гү, али буу зэбсэг ниитэ дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференци дээрэ зүбшэгдэжэ тогтоогдоһон хэмжээндэ хүрэтэр бусад гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тооё хороохо.

Хоёрдохи шатын үедэ, үлдэгшэ зэбсэгтэ хүсэнүүдые, бусадай газар дээрэхи сэрэгэй бүхы базануудые усадхахые Советскэ правительство дурадхана.

Бүхы түхэлэй ядерна, ракетнэ зэбсэгүүдые усадхаха, сэрэгэй авиациин зэбсэг хэрэгсэлнүүдые усадхаха, сэрэгэй министерствонүүдые болюулха, сэрэгэй болон бусад хэмжээ-ябуулгануудта мүнгэ зөөри һомолхоёо болихо гэхэ мэтын буу зэбсэг хуряаха программын ёһоор хараалагдаһан хэмжээнүүд гурбадахи шатын үедэ бэелүүлэгдэхэ ёһотой.

Буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха хэмжээнүүдэй хаһа саг соогоо бэелүүлэгдэхын хойноһоо ажаглахын тулада бүхы гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн уласхоорондын хиналтын орган байгуулхые Советскэ правительство дурадхана.

Советскэ дурадхал бусад бүхы дурадхалнуудта орходоо юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, тэдэниие бэелүүлгын үедэ ямаршье тэгшэ бэшэ эрхэ байдал тохёолдохогүй, ямар нэгэн гүрэнэй сэрэгэй талаар булюу байдалтай болохо ябадал гарахагүй гэжэ Деклараци соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Буу зэбсэг иимээр хуряахада олониитын ондо ондоо системэтэй, мүн сэрэгэй-политическэ элдэб бүлэглэлнүүдтэ хабаададаг оронуудай хоорондохи харилсаанууд тон шэнэ үндэһэ һууритай боложо үгэхэ байна. Мүн ямар нэгэн гүрэнэй зүгһөө эзэрхэг түримхэй ябуулга хэгдэжэ болохо гэжэ айха, түбэгшөөхэ ябадал үгы болохо. Уласхоорондын харилсаанай хүгжэлтэдэ—энхэ тайбанаар зэргэ оршон байхаһаа—ондоо зам үгы болохо һэн. Гүрэнүүд хоорондоо һайса этигэлсэдэг боложо, арадуудай амгалан ёһоор ажаһуухада таарамжатай бүхы шухала эрхэ байдал бии болохо һэн.

Буу зэбсэг үйлэдбэрилхэеэ болиходо экономическа бэрхэшээлнүүд тохёолдожо, олон хүн ажал хүдэлмэригүй болохо гэһэн хэбэртэйгээр буу зэбсэг хуряахые хүсэдэггүйшүүлэй табидаг асуудалые хуурмаг ябадал болоно гэжэ Деклараци соо хэлэгдэһэн байна. Дай хэхэ зорилгоор гаргашалагдадаг угаа ехэ мүнгэ зөөрине амгалан ажалда хэрэглэлгэһээ уламжалан, арад зоной бултадаа ажал хэхэ эгээн лэ үргэн арга боломжотой болохо байһаниинь элитэ.

Буу зэбсэг ниитэ дэрэнь, хүсэдөөр хуряахаар баруун гүрэнүүдэй ямар нэгэн шалтагаанаар бэлэн бэшэ байгаа гээшэ һаань, буу зэбсэг хуряаха талаар зарим алхам хэхэ, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ тухай Советскэ правительство бусад гүрэнүүдтэй үгэеэ ойлголсохоор урдынхидаал адли бэлэн байна.

СССР-эй правительствын һанамжын ёһоор, эдэ алхамуудай гол шухалань иимэ байна—Баруун Европын мэдээжэ оронуудай газар дээрэ байһан хариин сэрэгүүдые хороолгын хойноһоо хиналта шалгалта хэхэ зоно байгуулха; Европын түб дунда атомна зэбсэгһээ сүлөө зоно байгуулха; Европын гүрэнүүдэй газар дээрэһээ хариин оронуудай бүхы сэрэгүүдые гаргаха, бусадай газар дээрэхи сэрэгэй базануудые усадхаха; НАТО-до болон Варшавын договорто хабаададаг гүрэнүүдэй бэе бэедээ добтолон оролсохогүй тухай хэлсээ баталха; нэгэ гүрэнэй нүгөөдэ гүрэндөө гэнэдхэн добтолжо оролгые зайсуулха тухай асуудалаар хэлсээ баталха.

1955 оной майн 10-да өөрынгөө оруулһан дурадхалнуудые һануулха зуураа, буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалаар үгэеэ ойлголсоходо эдэ дурадхалнууд таарамжатай һайн үндэһэ һуури боложо үгэхэ гэжэ этигэжэ байһанаа Советскэ правительство элирхэйлэн мэдүүлнэ. Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай хэлэхэ болоо һаа, тэрэниие туршалгые хэтын хэтэдэ заабол болюулхые Советскэ правительство хүсэдэг байгаа, хүсэнэшье гэжэ Деклараци соо хэлэгдэнэ.

Н. С. Хрущевой США-да ошоод байһан тухай

...Ю-ЙОРК, сентябриин 18. ...С). СССР-эй Министрнүүдэй ...эй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев ...-гэй президент байһан Франк...Д. Рузвельтын ажаһуужа бай... Гайд-Парк (Нью-Йорк штат) ...оо автомашинаар сентябриин ...й үглөөнэй 9 часта (Москва... сагаар 16 час) мордоо. Н. С. ...ээ Франклин Д. Рузвельтын могилада венок табиха, тэрэнэй һамган Элеонора Рузвельтда айлшалха байна.

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 18. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, тэрэнэй һамган Н. П. Хрущева болон тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүд Гайд-Паркда ерээ.

Татарай АССР түсэбһөө гадуур гүрэндэ таряа худалдаха уялгаяа дүүргэө

Татарай АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гэй болохоёо байгаа Пленумые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө мүрысэжэ, түсэбһөө гадуур 2 миллион пүүд таряа гүрэндэ худалдаха уялгаяа сентябриин 16-да дүүргэбэ. Бүхы дээрээ 42 миллион пүүд таряан гүрэндэ тушаагдаа. Гүрэндэ таряа худалдалга үргэлжэлһөөр.

Таряа ехээр ургуулжа. гүрэндэ ехээр худалдаха талаар 1959 ондо туйлаһан амжалтатайнь дашарамдуулан, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет амаршалга эльгээбэ. Тэрэ амаршалга соогоо орденто Татарай АССР-эй ажалшадые халуунаар амаршалаад, республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй шэнэ амжалтануудые туйлаха байһандань найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

(ТАСС).

Мүнөөдэрэй гол зорилго: орооһо тарягаа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха, гүрэнтээ сүм тоосохо, үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хааха хүдэлмэреэ хурдадхаха

4-дэхи АТК-гэй жолоошон Василий Илларионович Поломошнов Борьёогой совхоздо тарла шэрэдэг. Оролдосотой бэрхэ энэ хүдэлмэришэн үдэртөө комбайнһаа тарла шэрээд, һүниндөө бэлэдхэлэй пунктда тарья тушаана. Суудхэдээ 18—19 час эрхим бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, аймаг дотороо суурхана.

А. Борисовай фото.

Оньһожоруулга хэрэглэхэдэ бүтээсэтэй

Энэ жэлдэ Оймур тосхоной «Заветы Ильича» артелиин (Байкало-Кудара) таряалан дээрэ ороо̇һо тарян элбэг ехээр ургаа. Эндэхид баян бардамаар ургаһан тарягаа хаһа сагтань хурягаад, һайнаар сэбэрлэжэ, хатаажа, гүрэндэ таря тушааха, худалдаха, мүн үрэһэ хүрэнгэ хааха түсэбөө түргэн дүүргэхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргаа юм.

Артелиин механизаторнууд тоог дээрэ тарянай ехээр суглархa байһаниие хараада абажа, тэндэхи бүхы хүдэлмэриие эртээнһээ оньһожоруулха гэжэ шиидэһэн байна. Тиигэжэ Дубинино тосхондохи гол ехэ тоог дээрэ артелиин эдэбхитэй механизатор Леонид Носковой үүсхэлээр ороо̇һо таря үдэр һүнигүй сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэри оньһожоруулагдаа һэн.

Мүнөө эндэ комбайнһаа асарагдаһан тарян тусхай түхеэрэлгээр зөөгдэжэ, зернопультаар сэбэрлэгдээд, тэндээ хатаагдажа, «ОВ-10», «ОС-2» гэжэ тусхай орёо оньһон машинануудта наринаар сэбэрлэгдээд, ехэ бункер соо адхагдадаг юм. Тэндэһээнь автомашинада ашагдажа, бэлэдхэлэй пунктда абаашагдана. Энэ бүхы хүдэлмэри таһалгаряагүй ябуулагдажа байдаг. Энээнэй ашаар урдань 35—40 хүнэй хэдэг ажалые мүнөө оройдоол 7—8 хүн түбэлгүй бүтээдэг болонхой. Сентябриин 18-най мэдээгээр хамтадаа 2 мянгаад шахуу центнер таря гүрэндэ худалдажа, түсэбөө дүүргэхэ дүтэлөө. Мүн горьтой ороо̇һо үрэһэ хүрэнгэдэ бэлэдхээ.

Е. Ненашев.

Хартаабхаяа малтажа дүүргэхэнь

Иволгын совхозой 5-дахи отделени (эрхилэгшэнь П. Н. Лубсанов) 90 гаран гектарта хартаабха тариһан юм. Эндэ урда жэлнүүдэйхиһээ һайн ургаса гараа.

Мүнөө отделенидэ хартаабха малтаха хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Совхоздо туһалхаяа ерэһэн Улан-Удын зооветинститудай, педучилищиин студентнэр, мүн совхозой хүдэлмэришэд, хамтадаа дүшөөд гаран хүн хүдэлнэ. Эдэнэр үглөөгүүр эртэ гараад, үдэшэ орой болотор ажаллажа, үдэр бүри 5—6 гектарай хартаабха суглуулжа тушаана. Нэгэ хүн дунда зэргээр үдэрэй 5 центнер суглуулдаг байна.

Отделениинхид хэды хоногһоо хартаабхаяа малтажа дүүргэхэнь.

Ш. Бальжинимаев.

ТООГ ДЭЭРЭ ТАРЯАН ЕХЭЭР СУГЛАРШОО

Хамниин сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ хамта 1741 гектар ороо̇һо таря хуряажа, гүрэндөө 2800 центнер таря худалдаха түсэбтэй, мүн урда жэлнүүдтэ уриһаар абаһан 830 центнер таря бусааха ёһотой юм. Тус колхозой бүхы таряалангай ургаса яһала һайн. Хэрбээ ургасаяа саг болзортонь, һайн шанартайгаар хуряажа абаа һаа, гүрэндэ таря худалдаха түсэбөө нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэхэ гүйсэд аргатай.

Һүүлэй үедэ наратай һайн үдэрнүүд боложо, амяарлан хадагдаһан тарян баалдаа түргэн хатажа, суглуулан сохиһоной һүүлээр бага сэбэрлээд лэ тушаахада хамаагүй болонхой. Теэд эндэ хадагдаһан таря суглуулжа сохихо хүдэлмэри тон ехээр удаарна. Амяарлан хадагдаһан 900-гаад гектар таряанайнь оройдоол 400 гектарынь суглуулагдаа. Тиихэдэ үшөө 400 га шэнинсэ хадагдаад, суглуулагдаха болоһоор үнинэй. Таряан баалдаа удаан хэбтэхэдээ гээлтэдэ ехээр ороно. Жэшээнь, түрүүшээр хадагдаһан таряанай гектар бүриһөө 10,5 центнер ороо̇һон абтадаг байһан аад, һүүлэй үедэ тэрэнь ехээр доошолжо эхилээ.

Колхоздо 800 гаран гектар таряан эдеэгээ хүсэшэнхэй, мүнөө болотор хадагдаагүй байһаар. Энээнэй шалтагаанииинь юуб гэхэдэ, тус артелиинхид таряанайнгаа амяарлан хадагдаха болошоод байхада, энэ хүдэлмэреэ ехэ хожомдожо эхилһэн байгаа. Тиимэһээ 1200 га таряа амяарлан хадахын орондо, мүнөө оройдоол 900 га хадажа үрдеэ. Саашадаа тэрэнээ комбайнаар сэхэ хадахаар хараална.

Артелиин тоог дээрэ сугларһан 3 мянга гаран центнер таряан сэбэрлэгдээгүй дээрэһээ гүрэндэ тушаагданагүй. Артелиин тоог бэлэдхэлэй пункт хоёрой хоорондо миил 150 метр зайтай байбашье, таряа тушаалга, худалдалга хэлэшэгүйгөөр унжагайрна. 1700 гаран центнер овёс гүрэндэ худалдагдаха ёһотой аад, тэрэнь сэбэрлэгдээдүй, тоог дээрээ гутажа, муудажа хэбтэһээр. «ОС-2» маркын таряа сэбэрлэдэг машина хүнүүдэй дуталдадаг дээрэһээ үдэрынь ёһоор хүдэлнэгүй. Нэгэ зернопультые хэдэн хүн тойрожо, үдэртөө мүртэй юумэ хэнэгүй. Гэбэшье колхозой комплексно бригадын бригадир нүхэр Яньков, түрүүлэгшэ Хубанов гэгшэд таряа тушаалгые шамдуулха хэмжээ абанагүй.

— Тоог дээрэ сугларһан ороо̇һо таряан хаһа сагтаа сэбэрлэгдэжэ хүшэ хүрэгдэнэгүй. Энээнһээ боложо, таряа тушаалга удаарна,—гэжэ складые даагша нүхэр Викулин шалтаг барина.

Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Щербаков) 3100 центнер таряа гүрэндэ худалдаха түсэбтэй аад, сентябриин 17-ной мэдээгээр оройдоол 500 центнер худалдаа. Эндэхид: «сортовой үрэһэнэй таряа тушааха хадаа яаранагүйбди» гэлсэдэг зантай. Теэд гүрэндэ худалдахаар сортовой бэшэ таряанһаа үдэртөө оройдоол 50—100 центнерые бэлэдхэлэй пунктда абаашана. Эндэ 5 автомашина 25 километрын газарта үдэрэй 2 эрьесэ хээд лэ болишодог. Мүн тоог дээрэ таряа сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэри ёһоор гуримшуулагданагүй. Аймагай «Коммунизмын зам», «Победа» колхозууд мүнөө хүрэтэр гүрэндэ таряа худалдажа, тушаажа эхилээдүй байһаар. Тус колхозуудта хадагдаа, хуряагдаагүй таряаншье ехэ.

Таряа хадаха, хуряаха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха хүдэлмэриие эрид шамдуулхын түлөө партиин айком, аймгүйсэдком, хүдөө ажахын инспекци яаралтай шанга хэмжээ абаха зэргэтэй.

Д. Аюшеев, манай корр.

Хамтынгаа хүсөөр

Энэ жэлдэ Сэлэнгын совхозой 4-дэхи фермынхид таряа хуряалгынгаа бүхы хүдэлмэриие түрүүшын үдэрһөө эмхитэй һайнаар ябуулаа юм. Тус фермэдэ хүдэлдэг комбайнернууд нүхэр Михаил Ковалевский, Иван Запарин, Борис Цыренов гэгшэдэй хуряалгын агрегадууд бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгарна. Жэшээлхэдэ, комбайнер нүхэр Ковалевский «СК-3» гэжэ шэнэ маркын комбайнаар зарим үдэртэ 30 гектар хүрэтэр амяарлан хуряажа, даабаряа 180—200 процент дүүргэдэг байна. Энэ агрегадайхид эхилһэнһээ хойшо хамта 300 гаран га хуряагаа. Мүн залуу механизаторнууд нүхэд Запарин, Цыренов гэгшэд тус тустаа 200—180 гектарта баал суглуулан хуряажа, комсомолой комитедэй дамжуулгын улаан тугхануудые абанхай.

Гадна гүрэндэ худалдаха болон үрэһэ хүрэнгэдэ хааха таряа үдэр һүнигүй сэбэрлэхэдээ гэрэй эзэн эхэнэрнүүд нүхэд А. Еранская, Н. Максимова, Т. Волосатова болон бусад габшагай бэрхээр ажаллана. Эдэнэй эдэбхитэ ажалай ашаар тус фермынхид гүрэндөө бүхыдөө 2 мянга гаран центнер таряа худалдаад, 1000 центнер эрхим шанартай ороо̇һо үрэһэндэ хаагаа.

Д. Бадмажапов,
«Красная Селенга» газетын редакторай орлогшо.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАИ

СТУДЕНТНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН СЕМИНАР МОСКВАДА БОЛООД ДҮҮРЭБЭ

Москвагай гүрэнэй университедтэ, Ленинскэ хадануудта «СССР-тэхи дээдэ һуралсал» гэһэн студентнүүдэй уласхоорондын семинар сентябриин 10-һаа 16 хүрэтэр болоод дүүрээ. Дэлхэйн 42 ороной студентнүүд болон залуушуулай түлөөлэгшэд семинарта хабаадаа.

Гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшадай үмэнэ СССР-эй Дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министрын орлогшо М. А. Прокофьев, Ленинградай гүрэнэй университедэй проректор профессор С. И. Тюльпанов, Москвагай энергетическэ институдай директор профессор М. Г. Чиликин элидхэлнүүдые хээ. СССР-эй Дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министр В. П. Елютинтэй, Москвагай гүрэнэй университедэй ректор академик И. Г. Петровскийтай семинарта хабаадагшад уулзаа. Гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшадта зорюулан сентябриин 16-да, семинарай дүүрэхэ үдэр СССР-эй Наукануудай академиин президент академик А. Н. Несмеянов элидхэл хээ.

Советскэ дээдэ һургуулинуудай ажал-ябуулгатай семинарта хабаадагшад һайса танилсаһан байна. Элдэб оронуудай һурагша залуушуулай түлөөлэгшэд советскэ студентнүүдэй ажабайдалтай танилсаа.

Студентнүүдэй уласхоорондын семинар элдэб оронуудай студентнүүдэй хоорондохи холбоо барисаа үргэдхэн бэхижүүлгэдэ, соёл культурын болон гэгээрэлэй талаар холбоо үргэдхэлгэдэ туһалһан байна.

Уласхоорондын студентнүүдэй семинарай президиум тэрээндэ хабаадагшадта зорюулан сентябриин 16-да үдэшын сайлалга хээ.

(ТАСС).

АЛТАЙН ХИЗААР 153 МИЛЛИОН ПҮҮД ТАРЯА ХУДАЛДАБА

Алтайн хизаарай таряашад ороо̇һото тарягаа хадажа дүүргэхэеэ байнхай. Сентябриин 15-най байдалаар 5 миллион 336 мянган гектар таряан хадагдаад, тэрэнэй 92 үлүүтэй процентнь сохигдоһон байна.

Замбуулин соогуур дабшадаг ракетые советскэ эрдэмтэдэй Һара хүрэтэр амжалтатайгаар табиһан тухай, Никита Сергеевич Хрущевой США ошоһон тухай баясхаланта мэдээсэл Алтайн шэнэ газар элдүүрилэгшэдые ехээр зоригжуулаа. Эдэ түүхэтэ үдэрнүүдтэ Егорьевско, Старобардинска, Алтайска, Солонешенскэ районуудай таряашад гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргээ.

Сентябриин 15-най байдалаар Алтайн колхоз, совхозууд 153 миллион пүүд таряа, гол түлэб шэниисэ гүрэндэ тушаагаад байна.

(ТАСС).

ЗАЛУУ МЭРГЭЖЭЛТЭД АЛАС ДУРНА ЗҮГТЭ ХҮДЭЛХЭЕЭ ОШОНО

«Ударный охотник» гэжэ колхозой бэрхэ ангуушад—удыгейцүүд тухай мэдэхэгүй нэгэшье хүн Алас Дурна зүгтэ байхагүй. Энэ колхоз ангай эрхим шанартай хэдэн мянган хэһэг арһа жэл бүри гүрэндэ тушаадаг юм. Артелиин эдлүүрн Хорско ой тайга соо ехэ талмай эзэлдэг юм. Томо ажахые зүбөөр эрхилхын тулада артелиин гэшүүдэй гүйлтаар Эрхүүгэй хүдөө ажахын институт дүүргэһэн биолог—агнуурнин хэрэг шэнжэлэгшэ Анатолий Муконин колхоздо саг үргэлжэ хүдэлхэеэ ошоо.

Дээдэ болон дунда һургуулинуудые дүүргэһэн хүдөө ажахын 250 гаран залуу мэргэжэлтэд хизаарта хүдэлхэеэ мүноо жэлдэ ошоһон байна. Тэдэнэр совхозууд, лесхозууд, РТС-үүд болон колхозуудта саг үргэлжэ хүдэлхөөр эльгээгдээ. Куйбышевай хүдөө ажахын институт дүүргэһэн Александр Вашулат Литовско совхозой главна инженерээр томилогдоо. Москвагай ветеринарна академиие дүүргэһэн Лидия Мальцева Охотско районой Ульинска зооветеринарна участогта хүдэлдэг болоо. Воронежын лесотехническэ институт дүүргэһэн Владимир Башкиров Вяземска лесхоздо хүдэлхэ болоһон байна.

Хизаар дотор байгуулагдаһан хүдөө ажахын гурбан техникум, хизаарай сад тариишадай һургуули һүүлэй жэлнүүдтэ олон залуу мэргэжэлтэдые бэлэдхэжэ гаргаа.

(ТАСС).

КИРОВСКЭ ОБЛАСТЬ ГҮРЭНДЭ ТАРЯА ХУДАЛДАХА ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гэй болохоёо байгаа Пленумэй хүндэлэлдэ зорюулан, социалистическэ мүрысоо үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, Кировскэ областиин хүдөө ажахын ажалшад гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргээ. 18,3 миллион пүүд таряан бүхы дээрээ гүрэндэ худалдагдаһан байна.

Областиин колхоз, совхозууд арга боломжонуудаа тоолоjо үзөөд, 2 миллион үлүүтэй пүүд таряа гүрэндэ түсэбһөө гадуур худалдаха гэжэ шиидэа.

Областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд таряа хуряалгые, намарай пар хахалалгые амжалтатайгаар дүүргэхэ, мал ажалай продукт улам элбэгээр абажа, гүрэндэ бүри ехээр худалдадаг болохо гэһэн уялгануудаа заабол дүүргэхые оролдон ажаллажа байна.

(ТАСС).

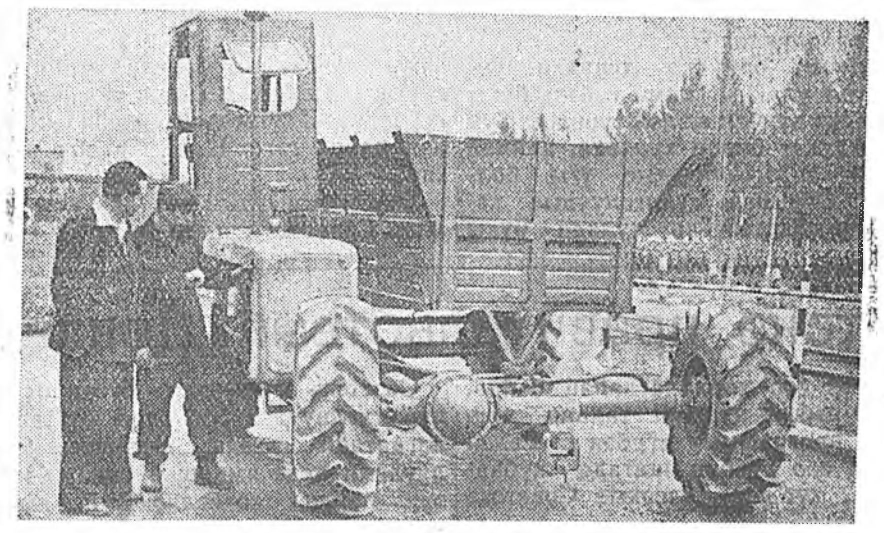

Тульска комбайнай завод хүдөө ажахыда хэрэглэгдэхэ самоходно шассинуудые бүтээдэг боложо байна. Зураг дээрэ: самоходно шасси бүтээдэг конструкторнуудай бюрогой начальник Н. И. Миклашевский (зүүн гарһаа), слесарь А. Г. Никольский заводто туршагдаһан шассин механизмуудые шалган хаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

МАЛАА ТАРГАЛУУЛ[...] ОРОЛДОНОВ

Ерэхэ жэлэй малай үбэл[...] эрхимээр үнгэргэхын түлөө [...] листическэ мүрысөөндэ оро[...] үбэлэй үедэ малайнгаа тоби[...] ганиие алдахагүйн тула оро[...] гаргажа байнаб.

Минии харууһалдаг 200 [...] һубай мал Худай гэжэ [...] ондо оруулагдаха юм.

Мүнөөнһөө эхилжэ мал[...] байрануудые заһабарилжа [...] хэйб. Малда бардам хүрэх[...] тэжээл бэлдэгдэбэ. Хамта [...] 1200 центнер һайн шанартай [...] абтаа, 200 гаран тонно си[...] рагдаа. Тэрэшэлэн һолоомо, [...] ко ехээр бэлдэгдэхэ юм.

Зунай бэлшээриие зүбөөр [...] лэнэб. Харууһалжа байһа[...] нуудни бултадаа тобир тар[...] болонхой. Гэбэшье малай ш[...] рые үдэрһөө үдэртэ ехэ бол[...] һэн зорилгын малшадай ур[...] бигдажа байхада, манай со[...] отделениин хүтэлбэрилэгшэд[...] хайлбал, зоотехник нүхэр М[...] лонов, ветфельдшер Н. Цы[...] гэгшэд һара бүри харууһалж[...] һан малнуудыемни шэгнэдэг[...] бошье, хэды шэнээн нэмэлт[...] һые нэгэтэшье хэлэжэ үгэ[...] Мүн малай амидын шэг[...] ехэ болоһые хараадаа абаж[...] бэришье үгтэдэггүй байна.

Д. Рад[...]
«Эрдэм» совхозой хоёрдохи о[...] ниин һубай малай гүүртые д[...]

Огородһоо ехэ олзо оруулагдана

Энэ жэлдэ «Октябрь» ко[...] огородшод оролдосотой һа[...] ажаллажа, овощиин баян [...] ургуулаа. Илангаяа артелиин[...] хи комплексно бригадада д[...] тэй огородшон Екатерина [...] ковагай хүтэлбэрилдэг звено[...] өөһэдынгөө даажа абаһан [...] дээрэһээ үгэрсэ, помидор, [...] та, һонгино гэхэ мэтэ ого[...] эдеэнэй эрхим һайн ургаса [...]

С. Табд[...]
Зэдэ.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Элдэб зүйлнүүдые бэлэд[...] яанаб?"

Иимэ гаршагтай бэшэг ма[...] зетын августын 27-ной номер[...] лилогдоһон юм. Курумканай [...] потребсоюзай эдеэ хоолой м[...] нуудта огородой эдеэн, үрэ [...] худалдагданагүй, эдеэ хоолой[...] нүүд хомор, мүн чайнадань н[...] зын хоол бэлдэгдэнэ гэжэ т[...] шэг соо хэлэгдээ һэн.

Курумканай аймпотребсоюз[...] далдаанай таһагые даагша [...] Распоповой манай редакцида [...] сэһэнэй ёһоор, бэшэг соо заа[...] баримтанууд булта зүб байба[...] потребсоюзай зүгһөө овощь, [...] таабха бэлэдхэхэ, мяха найм[...] хэмжээн абтажа байна. Мүн [...] магай магазинуудта харт[...] овощь, мяхан наймаалагдад[...] лоо. Чайна, столовонуудта ого[...] ургамалнуудаар элдэб янзын [...] хоол бэлэдхэгдэнэ. Һүөөр бү[...] һан олон зүйлэй эдеэн бии [...]

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XIV сесс[...]

Политическэ юрэнхы дискусси эхилбэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 18. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн пленарна заседани дээрэ юрэнхы политическэ дискусси үсэгэлдэр эхилээ. «Хүйтэн дай» зайсуулха, хүн түрэлтэнэй техническэ туйлалта арад зоной ажабайдал һайжаруулхын тулада хэрэглэхэ шухала байһан тухай Бразилиин түлөөлэгшэ Аугусто Шмидт хэлэһэн байна. Тэрэнэй һүүлээр США-гэй делегациие толгойлогшо гүрэнэй секретарь К. Гертер үгэ абаа.

Нацануудай Лигиин шиидхэжэ шадаагүй, мүн ООН-эй хүсэд шиидхээгүй байһан тон шухала асуудалнуудай нэгые—хүсэ хэрэглэн хубилалта хэхэ гэдэг ябадал зайсуулха асуудалые Генеральна Ассамблей зүбшэхэ байна гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Ядерна зэбсэгэй бии болоһон үе сагта хүсэ хэрэглэн, уласхоорондын оршон байдалые хубилгаха гэһэн һэдэлгэ ехэ уршагтай байха һэн гэжэ заагаад, К. Гертер иигэжэ мэдүүлээ: мүнөө үедэ ядерна дай хэхэ гээ һаа, өөрыгөө хорлон алаһан ябадал болохо байна. Нүгөө талаһаа, амгалан ёһоной хүгжэлтэ хүн түрэлтэнэй үмэнэ дэбжэлтын шэнэ зам нээжэ үгэхэ байна.

Уласхоорондын мүнөөнэй оршон байдал тухай тогтоходоо, К. Гертер иигэжэ мэдүүлээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ нэгэ талаһаа амгалан ёһоной хубилалтануудые туйлаха хүдэлөөн үргэлжэлөө, нүгөө талаһаа хүсэ хэрэглэхэ заналтанууд хэгдэдэг боложо, дурсагдаһан зорилго туйлаха хэрэгтэ һаад ушаруулдаг байгаа. Дэлхэйн табан шухала райондохи байдалай жэл урда тээхидэ орходоо нилээд дэбжэн һайжарһыень баясхалантайгаар тэмдэглэхээр байна гэжэ тэрэ хэлээ.

США-гэй хүтэлбэрилдэг НАТО, СЕАТО болон сэрэгэй бусад бүлэглэлнүүдэй ажал-ябуулгын ашаар иимэ һайшаалтай хубилалтанууд болоо гэжэ тодоруулха һэдэлгэ К. Гертер гаргаһан байна. Тусхайлбал, Лаосто мүнөө тохёолдоод байһан байдалай түлөө СЕАТО харюусалгагүй гэжэ харуулха һэдэлгэ тэрэ гаргаһан байна. Лаос тухай асуудалаар Аюулгүйн Соведэй гаргаһан шиидхэбэриие магтаха зуураа, К. Гертер иигэжэ мэдүүлээ. Тэрэнэй хэлэһэнэй ёһоор, бэеэ даанхай байдалаа батадхаха зорилгоор Лаосой хаанта правительствын гаргажа байһан хүсэлэл оролдолгые США дэмжэхэ байна. Түбэдтэ һаяшаг болоһон ушарые хазагай буруугаар харуулха зуураа, ООН-до Хитадай Арадай Республикые түлөөлхэ гэһэн ябадалда саашадаа эсэргүүсэхыень Генеральна Ассамблейн гэшүүдые К. Гертер уряалаа.

Удаань К. Гертер гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевэдэхи зүблөөн тухай тогтожо хэлээ. Берлинэй асуудалые удаан саг соо зүбшэн хэлсэлгэһээ үрэ гараагүй, гэбэшье хэлсээ баталжа болохоор эрхэ байдал бии болоо гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалнуудта тогтоходоо, К. Гертер иигэжэ мэдүүлбэ. Буу зэбсэг, зэбсэгтэ хүсэнүүдые юрэнхы дээрэнь хизаарлахые, тэрэнэй хойноһоо хиналта тогтоохые США үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэнэ. Буу зэбсэг бүтээжэл байха гээшэ угаа ехэ аюулда хүргэжэ болохо байна гэжэ тэрэ мэдэрээ. Яаралтайгаар зэбсэгжэлгын хойноһоо хиналта тогтоохо арга зохёохын, ядерна дай һүжэрөөлгэхэгүйн тулада бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэхэ ёһотойбди. Буу зэбсэг хуряаха асуудал шиидхэхын түлөө Советскэ Союзтай хамта харюусаха ёһотой байһан США, Нэгэдэмэл Королевство, Франци дурсагдаһан асуудалаар ерэхэ жэлэй эхеэр дахяад хэлсээ хэжэ орохо гэжэ СССР-тэй үгэеэ ойлголсоо. Эдэ дүрбэн гүрэнэй хэхэ хэлсээндэ хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй хабаадалсахые дурадхаһан байнабди. Болохоёо байгаа хэлсээнүүд ехэ арга боломжо нээжэ үгэхэ гэжэ США тоолоно.

Советскэ ракетын Һарада хүрэтэр табигдаһан ушар тон ехэ туйлалта болоно гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, энэ хадаа дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын тулада оролдолго бүри ехээр гаргахые һануулжа үгэнэ гээд К. Гертер тэмдэглээ. Замбуулин огторгойе амгалан ёһоор хэрэглэхэ тухай асуудал хаража үзэхые США дурадхана гэжэ К. Гертер мэдүүлээ.

ООН-эй Уставаар тодорхойлогдоһон гол ёһонуудые бэелүүлээл гэжэ уряалаад, США-гэй гүрэнэй секретарь үгэеэ дүүргээ.

Советскэ Союзай болон Холбоото Штадуудай правительствонуудые толгойлогшонорой мүнөөнэй уулзалгануудай хойноһоо дэлхэйн олониитэ ехэ һонирхолтойгоор ажаглан хаража байна гэжэ Аргентинын гадаадын хэрэгүүдэй министр Диохенис Табоадо мэдүүлээ. Уласхоорондын арсалдаануудые шиидхэхэ арга бологшо энэ хэлсээс бидэнэр бүрин һайшаанабди. Ондо ондоо байгуулалтатай бүлэг гүрэнүүдэй зэргэ оршожо байһанинь [...] баримта болоно. Тиимэһээ [...]

Уран зохёолой хуудаhан

Колхозой инженер

1957 оной хабар Эрхүү хүдөө ажахын институдай hаруул коридор соогуур олоороо шууялдаад, инженер-механигай бишыхан, hэр харахан диплом бариhан залуу хүбүүд, басагад Эхэ оронойнгоо карта дэлгээд, ошохо газараа бэдэржэ байhан юм. Тэдэнэй дунда хүрэн шарайтай, нюдэндөө галтай, дунда зэргын бэетэй хүбүүн — Протас Бартаханов мүн лэ тэдэнэй хүдэлгэн зогсоо бэлэй. Юундэб гэхэдэ, Бурядай АССР гэхые хүсэhэн мэдүүлгэ үгөөд, нүхэдэйнгөө зэргэ зузаан хара бүдүүн үүдэтэй, үүдэнэй саана hуугаашад комиссиин гэшүүд ойлгохо гээшэ гү, али эрилтыем хангангүй байха гэhэн бодолнууд тиихэдэ залуу инженерые химэлэн байгаа hэн.

— Бартаханов, — гэжэ үүдэнэй саанаhаа ээлжээтэ хүниие ооглоод абянай дуулдахада, Протас гэнтэ hэр-мэр гээд, сэрэгшэ шэнги алхалан үүдэ татаба. Һөөргөө гаража ерэхэдээ, тэрэнэй галтай нюдэнь бүришье ехээр ялалзаа hэн.

— Хайшаа ошохо болообши, хайшаа?—гэжэ нүхэдэйнгөө олон тээhээ аадарай бууhан шэнгеэр асуухада Протас Бартахановай ямаршье харюусахаяа ойлгожо ядашоод, тээлмэрдэжэ байhыень мүнөө болотор мартагшагүйб.

Тэрэ сагhаа хойшо хоёр жэл үнгэрбэ... Байгалай үмэнэхи заха хизааргүй уужам тала дайдаар, алтан далай мэтээр үзэгдэгшэ тарялан дээгүүр холын сэнхир хадануудай хаяаhаа ерэhэн hэрюун hэбшээнэй үлеэхэдэ, эдеэшэhэн колоснууд гунхалзан, «Хуряагты, хуряагты» гэжэ уряалан дуудажа байгааша.

Гэзэл тэрэ үедэнь би Сэлэнгын аймагай колхозуудта командировкоор гараад ерээ hэм. Тэндэ Бүхэн гоол ногоон хяагтай эрьедэ, Жаргаланта гэжэ урданhаа суурхаhан нютагта түбхинэhэн Тельманэй нэрэмжэтэ нилээд томохон, баян байдалтай колхоз оршодог юм.

Жалайта гэжэ газартахи полевой стан дээрэнь хэдэн колхознигууд элдэб асуудалнуудаар хөөрэлдэжэ байбди. Оршон тойрон шарлагша хизааргүй тарялан тээhээ трактор, комбайнуудай хүнхинөөн үргэлжэ дуулдажэ, шэхэнэй шиир таhалнагүй. Эйзенхауэр Хрущев хоёрой уулзалга болохо байhан ушар, арадай Хитадай гайхалтай амжалтанууд, Кубада болоhон хубисхал колхозникгуудые ехээр hонирхуулна.

Хөөрэлдөөнэй нам гэхэдэ, гартаа ЖН-4 маркын навеснэ жаткын полотно эрьюулдэг гол бариад hуулгаа, hэмбэлзэhэн шара үhэтэй залуу тракторист Василий Тюрин бидэндаа тэсэжэ ядангяар:

— Инженернай хаана гээшэб? Энэ нэгэ ойлгогдосогүй ушар гараад байна,—гээд, тэрэ голоо бууляан шэнгеэр шагаан эрьелдэбэ.

— Бартаханов поли дээрэ ябаал даа,—гээд үнинэй дүршэлтэй, наhатай танил механизатор Еши Дашанмаксаров хажууhаань оролсобо.

Тиихэдэнь би гайхаhандаа абяагүй болошоо hэм.

Энэ үедэ ябууд хэhэн набтар ута ногоон стол тойрожо hуугшад түрүү зайнгаа хөөрэлдөө гансата маряажа, залуу инженер Бартахановаа ээлжээгээр магтажа эхилбэ. Зариманиинь тэрэнэй эрдэмые, элдэб юумэн тухай ухаалхадаа түргэн, бэрхыень дурдаха юм, харин бусад зариманиинь тэрэнэй журамтай, дуратайе, хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ hамбаатайе, hамарыень hануулха юм.

«Тиихэдээ эдэнэр тэрэ минии танил Протас Бартаханов тухай хэлсэнэ гээшэ гү? Али ондоо, адли обогтой хүн байгаа юм гү?» гэhэн бодолдо абтаад, агшам зуура hуубаб.

Наранай түргэндөө орожо, бүхэн шэнги нюргаараа тэнгэри тулаhан хадын оройнуудhаа hэрюу даажа, агаарта улаабар элшэнүүдэй сасархада, тарян соогуур hунаhан харгы тооhороод, машинын дүтэлжэ ерэхэнь харагдаба.

— Энэ Протас Баймеевич ерэбэл даа,— гэжэ тугаарайхи тракторист баяртайгаар дуугараадхиба.

Машинын эршэтэйгээр тормозологдоод байхынь тэндэ, кабина соохоонь дунда зэргын бэетэй, галтай хурса нюдэтэй, комбинезонтой залуу хүн hүрөөд буушаба. Мүн даа, Протас Бартаханов бэеэрээ. Шарайнь нара hалхинhаа харлаhан шэнгеэр үзэгдэбэ. Сээжэдэхи хармаан сооhоонь инженер бүхэнэй хэрэглэдэг штангенциркуль бултайна.

Мэндэшэлэлдэхэдээ, гарынь бүришье шүрбэhэтэй хүдэр болоhон шэнги, ябаса хүдэлсэдэнь шэнэ маяг ороhон мэтэ байба. Комплексно бригадын бригадир Василий Раднаевтай хэдэн үгэ андалдаад, хүлеэжэ бай гэhэншүү тэмдэг намда үгэжэрхёод, амяарлан хуряалгада ябадаг Василий Тюринэй навесной жатка тээшэ ошобо. Энэ тэрэ шүрэб, гэнжэ, рычагуудыень hурамараар хүдэлгэжэ үзөөд, гартаа барижа ябаhан голыень шэнжэлбэ.

— Полотноомни hарюугаар табигдаад, таhара, удара hүрэшэнэ,— гэжэ залуу тракторист гүбэд гэбэ.

Протас Баймеевич тонгойгоодшье, гэдэргээ налайгаадшье хараhанайнгаа hүүлдэ:

— Хоёр захынш шестерняннуудай шүдэд нэгэ зурлаа дээрэ байха ёhотой аад, тудалданагүй,—гээд Тюринэй гарhаа тэрэ голыень абажа,— аhaa, энэшни тудалдахагүйнь зүб юм байна. Заводто бүтээгдэн гаргахадаа, энэ хоёр лыскэнүүд, мүн эдэнэй хоноогдоод байдаг нүхэнүүд нэгэ бага буруугаар, тудалдахаар бэшээр хэгдэшоо юм байна, харана гүш,— гээд Бартаханов тархяа hэжэрбэ.

Протас Баймеевичын нюдэд гэнтэ бүри хурсаар яларжа, гартаа эрьюулэн байгаа голоо газарта табяад, тамхяа татаба:

— Нүхэр, энэ хоёр лыскые наждагта бариад абалши, тиихэдэ нариин голшни хүнды гол соогоо hаадгүй эрьелдэдэг болохо. Энэ хоёр лыскэш огто хэрэггүй,— гэжэ гэнтэ шиидэнгеэр хэлэбэ.

— Бишье тиигэжэл hанаа hэм. Хэрэггүй. Би энэ сагтаа мастерской ошохом,— гэжэ залуу тракторист хэлээд, инженер Протас Бартахановтээшэ баяртайгаар хараад, удаань «Манай инженерые хараба бээзт, иимэл хүн юумэл даа» гэhэн шэнгеэр нам тээшэ эрьелдээд, саашаа түргэхэн ябашаба.

Протас Баймеевич, тракторна бригадын бригадир Константин Брянский бидэ гурбан Дунда Бүхэндэ hууриhаhан колхозой хоёрдохи бригада тээшэ шэглэн, тэндэ эбдэрhэн лафетнэ жатка харахаяа, ушар шалтагааниинь элирүүлхээ гарабабди.

Нүхэр Бартахановай түрүүн Улан-Удэдэ, Министерстводэ ерэхэдэнь, колхоз эльгээхэмнай гэhэн байгаа ха.

— Би маргаад ябаа hэм. Зарималшуул хэлэхэдээ: колхоздо бү ошыш, наhаараа зобохолши, городто гү, али РТС-тэ нэгэ аргаар хабшуулдыш гээ hэн. Би өөрөө тиимэшье гээшэ гү даа гэжэ заримдаа hанаhан байгааб,— гэжэ харгын годируу, тэгшэ бэшэ газарнуудые хёрхоор гэтэн, машинаяа жолоодохо зуураа хөөрэнэ.—Теэд юунэй түлөө табан жэлдэ hураабиб. Түлөөhэгүйгөөр hургаад, эдеэлүүлээд, хубсалуулаад, Эхэ оромни намайе тэнжээгээ, хүл дээрэм гаргаа. Эхэ, эсэгэмни баhал юрын колхознигууд ха юм гэжэ hанахадаа, үглөөдэрынь Министерстводэ дахин орожо, зүбшөөлөө үгөө hэм. Тиигээд лэ энэ сэлгеэхэн Сэлэнгэ ерэнхэй, хоёрдохи жэлээ тухашаржа ябанаб даа,—гэбэ.

Нэгэ хэды саг абяагүйгөөр гүйлгэлдэбэбди.

— Бадма Дашинимаевайнай комбайн хэр ябанаб,—гээд hаяхан полиhоо ерэhэн хадань, Константин Брянский асууба.

— Ёhoop лэ ябажа байна. Толгойтойл хүбүүн даа,— гэжэ Бартаханов тэмдэглээд,— колхозой хүдэлмэри нээрээшье гайтайхан гээшэ. Үглөөнэй наранhаа үдэшын бүрэнхы болотор ябахаш. Колхознай техникэ худалдан абаhаар жэл үлүүтэй боложо байна. Арбаад гаран ашаанай машина, арбан хоёр тарянай комбайн, хорёод шахуу трактор манай гарта. Юун ехэ хүсэн гээшэб!— гэжэ намда хандан, тугаарайнгаа хөөрэлдөө үргэлжэлүүлхэ зуураа, Протас Баймеевич омгорхон дуугараадхиба.

Гэр бүлэ тухайнь асуубаб.

— Һамгатайб, агроном юм. Хүбүүтэй болонхойбди,— гэжэ нэмэбэ.

Ногоон хилэн үнгэтэй үндэр гүбөөнүүдэй хаяагаар могойдли зурыhан харгыгаар годирон, уданшьегүй Дунда Бүхэн гэжэ томохонород hуурин хүрэжэ ерэбэбди. Эндэмнай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдтэй — бурядуудтай хэдэн зуугаад жэлдэ эбтэй, эетэй, мүнөө бүри халуун хани барисаатай болоhон юрын таряашад ажаhуудаг юм. Тиимэл хадаа ажахыгаа хүршэ Тельманэй нэрэмжэтэ колхозтой нэгэдүүлхэмнай гэжэ байгша оной намар нэгэн дуугаар мэдүүлhэн байха...

...Эндэхи полевой станай хажууда бүри хүлгөөтэй. Эбдэрhэн жаткын машинист Петр Буерачный гэгшэдэ таараха зүбшэл үгөөд, механизаторнуудтай элдэб асуудалаар ярилдабабди. Инженер Бартаханов тэдэнэй дунда өөрын хүн, зохид хөөрэгшэ байшаба. Асуудалнуудтань тобшоор харюусан, хэрэгтэй материал, деталь, частьнуудые абаха саарhа бэшэжэ үгэбэ.

Наранша орожо, нойтобор hэрюун агаар алтан таряае, баян нуганuudые эльбээд, барбайн харлагша холын хадануудые тэбэрин хушажархиба. Инженер Протас Бартахановтай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой центр тээшэ дабшабабди. Жаргаланта нютагай сэнгүү сэлгеэ hүни буужа, эли тодоор үзэгдэдэг август hарын одод тэнгэриин сайбар хүшэгэдэ ялагашалдан миhэлзэжэ эхилнэ.

Машинамнай уухилан, нэгэ үндэр дабаанай оройдо гараба.

Урдамнай Жаргаланта нютаг халбайн харагдана. Одо мүшэд шэнги олон галнууд! Жаргалантын галнууд!

Тугаарай намайе гайхуулааша тэнгэриин одод эдэ галнуудай гэрэлhээ hарган түригдөөд, холо болошоhон шэнгеэр hанагдаба. Эдэ газараар миралзааша ододые иимэл шиираг шамбай хүсэл, эрмэлзэлгээ алдадаггүй Протас Бартаханов шэнги хүнүүд аhaагаал!

А. Жамбалдоржиев.

ЛЕНИНГРАД. «Ленин» гэжэ атомна ледокол Нева мүрэн дээрэ гараад байна.

В. Цин, Г. Копосов гэгшэдэй фото. ТАСС-эй фотохронико.

Чимит ДАРИБАЗАРОН

Монгол орон

Һэхэмэл хаяатай hэеы гэртэ
үглөөнэй наранаар
Һэрюун тараг гудамхин hуужа,
Үбгэн дуушатай иранабди тэндэ
угаа наринаар
Үнэншэ арадай үльгэр тууже...
Зүдэрүүшье, хүхюушье элдэб сагууд
Зүрхэ сэдьхэл дайраад гарана.
Дуушымни нюдэндэ галта согууд
Дуурялсажа бидэниие ялас гэлдэнэ.
Үгытэй айлай ганса мори ургалаад,
Үлдэжэ ябашадаг hэн ха баяшуул
Үлбэр хооhон үхибүүдээ дахуулаад,
Үргэн талаар тэнэдэг hэн ха ядуушуул.
Хубисхалша арад баатар хүсөө хамталhаар
Хуушанай зузаан нойрhоо hэрээ.
Гуниг дуута хэсүү байдалаа усадхаhаар
Гушаадаа гараа, Монгол орон hэргээ.
Тула мүрэн мушхаран, хадууран
Тула, зэбгэдээ үлгыдэн матарна.
Монгол хүбүүн дуундань дашууран,
Морин дээрээ хэсылдин хатарна.
«Улаан-Баатар—Москва—Пекин»
Урагшаа заадан арадые хамтална.
Ород, хитад, монгол хүгжэм
Уран аялгаар нэгэдэн ханхинана.
Һайхан сэдьхэлтэ Монгол уласай
Һаруул замынь Сүхэ-Баатар заагаа.
Хубисхалта Нам хэлынь аласай
Хуби заяа коммунизмтай залгаа.
Хани нүхэсэлнай үдэр бүри
Хатуужан шэрээгдэнэ эршэтэ хүсөөр.
Энэмнай эбэй хүдэр тулгуури—
Эбдэгдэхэгүйл хэзээшье, ямаршье мэсээр!

Доржи ЦЫДЕНДАМБАЕВ

Эхымни дүрэ

Арбан үнгын шэрэ бэлдэжэ,
Абабаб гартаа уран биирээ.
Ашата эхынгээ дулаахан дүрые
Аргагүй гамтайгаар зуран
мүнхэлхэм.

Урдаа эжыгээ hуулгажа ерээд,
Ухаа мэдээгүй зураха бэшэб.
Багаhаа хойшо мэдэхэ юумэеэ
Бараниинь ухаанhаа уудалан
гаргахаб...

Хэрэгтэй сагта шэрүүн болодог
Хэтэдээ урин, хурса нюдыень,
Сэсэн ухааень, даруу зангыень
Сэхэ зураг дээрээ буулганам.

...Арбан үнгынгөө шэрэ хуряажа,
Азата биирээ байрадань табибаб.
Ашата эжынгээ бодото дүрые
Аргагүй нарилан зуран мүнхэлбэб.

Занграйн аймагай
„Коммунизм" колхоз

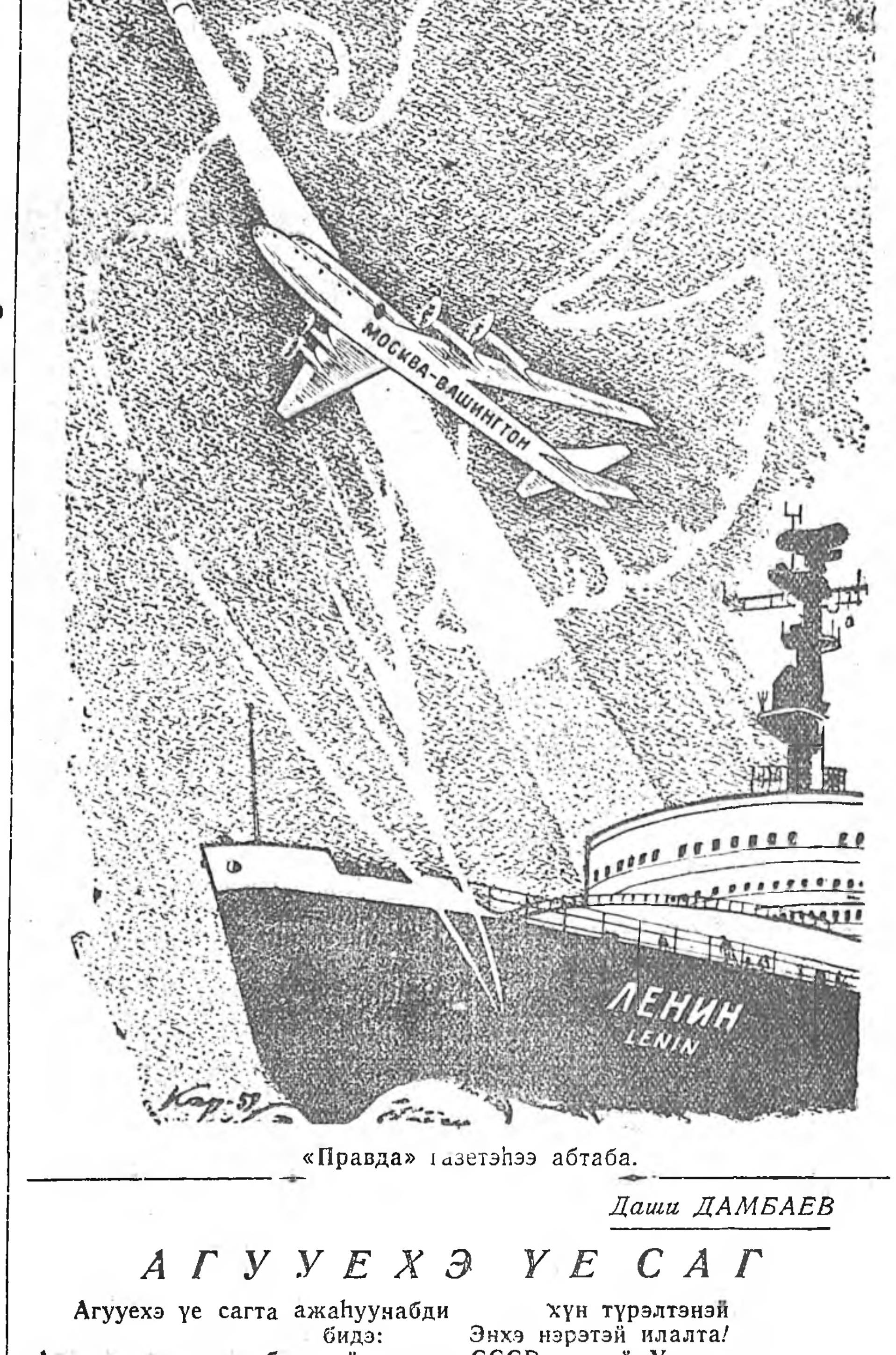

«Правда» газетэhээ абтаба.

Даши ДАМБАЕВ

АГУУЕХЭ ҮЕ САГ

Агууехэ үе сагта ажаhуунабди
бидэ:
Арад түмэн ухаан бодолой шэдеэр
Замбуулиниие нээхэ
дэлхэйнүүдэй үүдэ.
Замай холые тэгүүлhэн
ракетэнүүдээр дэлеэ.
Түбиие шэмэн зохёогоошо
манай hүртэ хубилалта
Түүхын шэнэ хуудаhаар
домог боложо мүнхэрбэ.
Энэ хадаа —
хүн түрэлтэнэй
Энхэ нэрэтэй илалта!
СССР ороной Улаан туг
замбуулинда элирбэ.
Мүнөө
юрын хүнүүдэй зүрхэн
Һүхэшэгүй зоригоор носожо,
дуулажа эхилээ.
Жэшээлхэдэ,
би —
тэдэнэй үнэн түрхэм,
Жэнхэни бурят хэлэн дээр
шүлэг, дуугаа эршэлээб!

Үхибүүдтэ зорюулагдаhан рассказ

ХОНХО САГААН

Бадма — дүрбэдэхи классай hурагша. Тэрээниие малша хүбүүн гэжэ манай Түгэнэдэ хэлсэдэг. Зүб лэ даа. Мал гэхэдэ, Бадма хүбүүн эдихэ хоолоо, унтаха нойроо мартадаг. Эжынгээ хаража байhан табан зуугаад хони Бадма хүбүүн хуу танидаг юм.

Теэд Хонхо Сагаан хурьгантай аймшагтай эжэлшэшоо. Тэрэ хурьганшье Бадмые таниха болонхой.

Нэгэтэ айхабтар ехэ аадар ороод, гол горхон урдажа, газар нуража, жалга жаама боложо байгаа hэн. Бадма эжытээ хонидые адуулжа ябаа. Гэнтэ үерлэhэн Түгэнэ голой эрье хэмхэрээд, хэдэн хурьгад уhа руу орошобо. Бадма уhа руу hүрөөд, хурьгадые эрье дээрэ гаргаба. Харан гэхэдэнь:Бадмын Хонхо Сагаан тээ саана уhан соо урдажа ябаба. Бадма тамаршаба ха. Теэд уhа руу урдажа ябаhан хурьган баhал түргөөр саашална. Бадма эрье дээрэ hүрэжэ гараад, хурьганайнгаа хойноhоо гүйшэбэ.

* *

Хонхо Сагаан уhан соогуур урдана. Харан гэhээ хажуудань үргэн хабтагай урдажа ябаба. Хонхо Сагаан hүрөөд хабтагай дээрэ гарамсаараа бэеэ hэжэрэн, хүнгэн болоодхибо. Урдажа ябаhан хабтагайнгаа тээ эрьедэ дүтэлхэдэнь, Хонхо Сагаан hүрэшэбэ. Яагаа hонин юм? Һүрөөд газарта буухагүй, агаарта ябажа ябаал. Газарынь холодожол, холодожол байба ха.

Хонхо Сагаан ара нюрганайнгаа үбдэхые гэнтэ ойлгоод, толгойгоо хинсайлган өөдөө харахадань, айхабтар томо бүргэд хоёр арбагар hабартаа хабшаад, ута гэгшын даляа арбагашуулан улам дээшээ дүүлижэ ябаба.

* *

Бадма хүбүүн хараhаар байтараа Хонхо Сагаанаа бүргэдтэ барюулаад, хойноhоонь ехэл уйдангяар хаража байгаа hэн. Гэнтэ үүлэнэй забhарhaa баhа нэгэ бүргэд гаража ерээд, хурьгатай бүргэдтөө добтолбо. Тэдэ хоёр бүргэд нюдаралда нюдаралдаhаар хоюулаа газарта дүтэлжэ ерэшоо. Тулалдаанай эхиндэ бүргэдшье хурьгаяа алдаба.

Хэдэн үхэлэй hабарhaa мултаржа гараhан золтой заяатай хурьгаяа хонишон хүбүүн шангаар тэбэрин, гэр тээшээ харайшоо бэлэй.

Цыбикмит Бадлуев,
Мухаршэбэрэй аймагай
«Эрдэм» совхозой хүдэлмэришэн.

БУЛАД ОНДОРЁОН ХОЁР

Онтохон

Эртэ урда сагта нэгэ нютагай хүбүүд: Булад Ондорёон хоёр ехэ анда нүхэд болонхой ябадаг hэн гэхэ. Нэгэтэ Булад Сэбхиндын шэлэдэ агнажа ябатараа шэбэрэй голой боом сооhоо алта олоод, Ондорёондоо асаржа үзүүлбэ.

— Һүү, хаанаhаа энэ алта олобош,—гээд Ондорёон ухаалдаба.

— Шэбэрэй голой боом сооhоо. Тэндэ үшөө ехэ байха. Хоюулаа ошожо абая, нүхэдөөшье хэлэхэбди. Ошожо абаг, баяжаг,— гээд Булад баяртайгаар хэлэбэ.

Тэрэ алтаяа абаад бусажа ябахадаа: «Гансаараа эдлэдэг hаа... нүхэдтөө үгэлсэе гэхэнь бээз. Тон гансаараа эдлэхэ гээ hаа, энэ Булад хэрэггүй байна» гэhэн муухай сэдьхэл Ондорёоной доссо түрэбэ.

— Энэмнай ехэхэн зөөри гээшэ. Гэртэмнай хари хүн байха аалам. Энээхэн яагаа сэбэр модон гээшэб,— гээд досоогоо хүндытэй нэгэ бүдүүн хухюурай хажууда ошоод,— эндэхэнэ хадагалаад ошое, үглөө ерээд абуужамди гэбэ. Булад зүбшөөжэ, алтаяа тэндэ булаад ерэнэ ха. Ондорёон тэрэ hүниндөө Шобоолой ноёндо ошобо. Олзоёо хубааха, Буладые холо болгохо гэжэ хэлсээд, бусаха замдаа нөөхи алтаяа малтажа абаба.

Үглөөдэр хоюуланайнь ошоходо, юун алтан байха бэлэй! Ондорёон шарайгаа хубилгаад:— Ши абааш, шамhaa бэшэ хүн абаhан байхагүй. Минии хубитые үтэр үг, үгы hаа, энэ алтан дэлхэй тулгалжа ябахагүйш,—гэжэ занаба.

— Хайрлыш, нүхэр, би абаагүйб,— гэжэ Булад харюусаба.

Ондорёон hүни болгоод тэрэ модоной үзүүртэ эсэгээ абаашажа:

— Үглөөдэр бага үдэ багта Шобоолой ноён энэ модоной эзые Удбала ламаар тахюулха, тиигээд hүүлээрнь алта хэн абааб? гээд модоной эзэнhээ асууха байха.

— Булад абаа гэхэт,— гэжэ ойлгуулаад, хүнды соонь оруулжа газааhаань холтоhоор бүглэбэ. Үглөөдэрынь Шобоолой ноён Булад Ондорёон хоёрые дуудуулжа асаараад, Удбала ламатай хоюулаа, олон зон дахуултай алта булагша модоной хажууда ошобо. Удбала лама модоной «эзые» тахиба. Һүүлээрнь Шобоолой ноён зогсоод, модоной эзэндэ хандан:

— Эндэ булаатай байhан алта хэн абааб?— гэбэ.

— Булад абаа!— гэhэн hүлэмхишэг абяан модон сооhоо соностобо.

— Бурханда, ороной тэнгэридэ, эдэ лама ноёдтошье наhаараа шүтэжэ ябааб. Худалаар хэлэжэ, хулгай хэжэ үзөөгүйб. Иигээд намайе энэ модоной эзэн хардаг,— гээд харбаhан hомондол ошожо тэрэ хохюурта гал аhаажархиба. Хуха хатаhан хүнды хохюурай шатахада, Шобоолой ноён Удбала лама хоёр шаталсажа байhандал болоно.

— Буладые баригты, хүлигты гэлдэhэн шаг шууяан болоhоор байтарнь утаанда хахажа үхэхэ болоhон Ондорёоной эсэгэ холтоhо сүмэлжэ газаашаа гарана.

— Модоной эзэн, модоной эзэн морилбо,— гэлдэжэ мухар hүзэгтэ баригдагша зариман зальбаран байба.

— Хүниие юундэ хардаабши? — гээд, Булад модоной эзые мухариса ёборжорхёод, харан гэhээнь — Ондорёоной баабай байшоо...

Ц. Бимбаев.

Элдэб һонин

Уһан замаар ашаа шэрэлгэ

Энэ жэлдэ Итанцын участогһаа Сэлэнгын модоной база хүрэтэр модо урадхуулха хүдэлмэри Улан-Удын пристаниин коллективтэ даалгагдаһан байгаа. Долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, тус пристаниинхид бүхы арга боломжоёо хэрэглэн, һайнаар хүдэлмэрилжэ байна.

Пристаниин уһан замшадай дунда «Мир», «Дружба» гэһэн хоёр теплоходуудай команданууд түрүүлжэ ябана. Эдэнэр уһаар модо шэрэхэ түсэбөө болзорһоонь һара хахад урид дүүргэһэн байна.

«Чикой» гэжэ баржын команда Харланай пристаньдэ хүрэтэр таряа хуряалга дээрэ ашаглагдажа байһан машинануудта түлишэ шэрэнэ. 115, 120 номертой баржануудаар холын пунктнуудһаа гүрэндэ тушаагдаһан таряан шэрэгдэнэ. Эдэ баржануудай команданууд һара бүриингөө даабарие үлүүлэн дүүргэнэ. Зарим баржынхид уһан замаар ашаа шэрэхэ сезонойнгоо даалгабари үни дүүргэһэн байна.

Улан-Удын пристаниин хүдэлмэришэд уһан замаар ашаа шэрэхэ сезонойнгоо түсэбые октябриин 20-до дүүргэхэ гэжэ абаһан уялгаяа болзорһоонь 40 үдэр урид дүүргэбэ.

Тэдэнэр таряа, огородой эдеэ шэрэхэ даабаряа сентябриин 20 болотор дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табяад, эршэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

Д. Балданов.

Консервын завод бүтээгдэхэнь

Баргажанай адагта баригдажа байһан консервын завод дүүрэхэ дүтэлбэ. Тэрэ заводто шэнэ шэнэ түхеэрэлгэнүүд табигдаха юм. Баргажанай, Курумканай аймагуудай колхозууд болон ажалшадай гүрэндэ тушааһан малнууд эндэ үүсэлэгдэдэг болохо. Шэнэ заводто мал үүсэлдэг цехын баригдахада дурсагдаһан аймагуудай колхозууд гүрэндэ тушаагдаха малые Улан-Удэ хүрэтэр туужа, хүсэ шадалыень алдахаахаа болихо байна. Тэндэ мяха хүргэдэг, колбаса хэдэг цех баригдахаар хараалагдана.

Закаменскда мал үүсэлхэ, колбаса хэхэ цех баригдажа байна. Энэ барилга һаяар дүүргэгдэжэ, тушаагдахань. Закаменайхид городойнгоо арад зониие нютаг дээрээ мяхаар хангадаг болохо юм.

Ц. Намдаков.

Посольск тосхондо...

Кабанскын загаһанай завод Посольск тосхондо загаһа буйлуулха пункт барижа байна. Тэндэ загаһа түргөөр хүргэхэ аппарадтай холодильник баригдаха юм. Мүн загаһа соноохо, дабһалха цехүүд шэнээр баригдахань. Иимэ цехые Дубининска загаһанай заводойхид Оймур тосхондо барижа байнхай.

Н. Цыбенов.

Ород драмын театрын шэнэ сезон эхилбэ

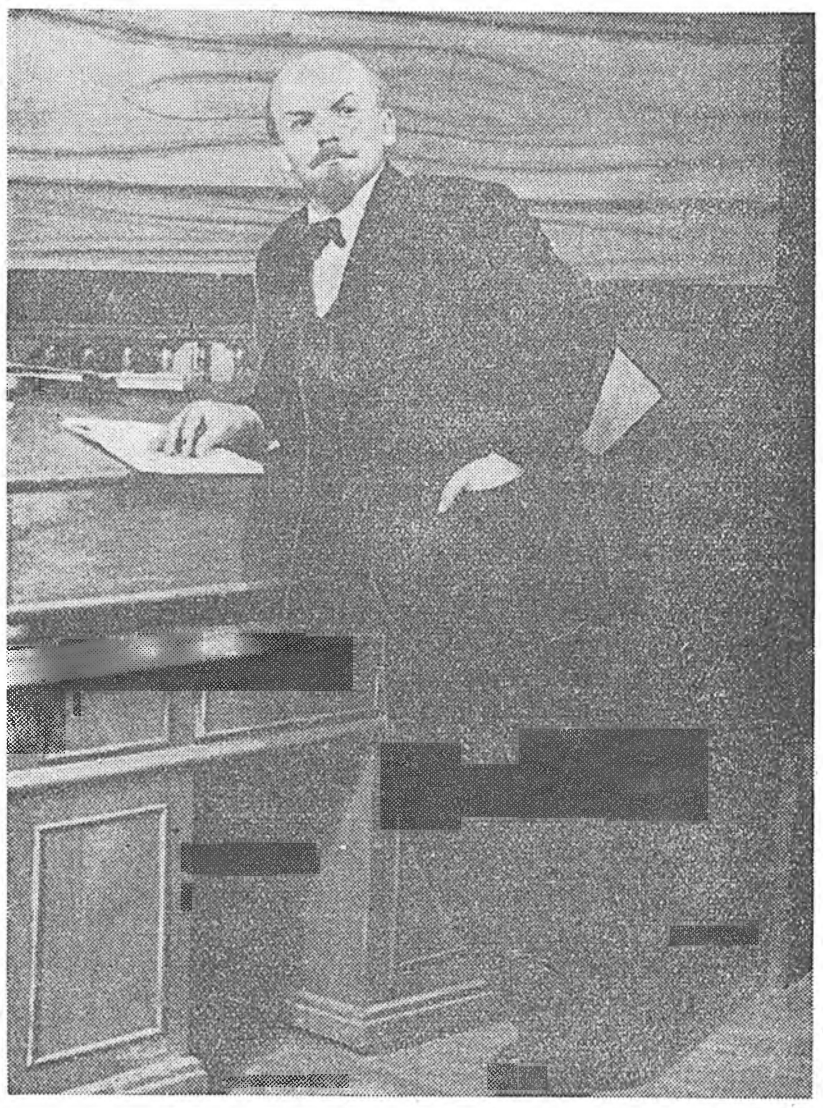

Ород драмын театрын шэнэ сезон үсэгэлдэр нээгдэбэ. Театрын коллектив искусство, литературын декадада эршэмтэйгээр бэлдэжэ байнхай .

Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 90 жэлэй ойдо зорюулжа, Н. Погодиной «Гурбадахи патетическэ» гэһэн пьесэ табиха юм. Тэрэшэлэн И. Кычаковай «Залинта аадарай дундуур» гэһэн зүжэг бэлдэгдээ. Ленинэй рольдо артист Михаил Гаврилович Глазков наадана. Н. К. Крупскаягай ролиие БурАССР-эй габьяата артистка К. Т. Никулина наадана. Энэ зүжэгые РСФСР-эй габьяата артист В. В. Познанский табяа.

Марк Соболиин «Алтайда болоһон хэрэг» гэһэн шэнэ пьесэ бэлдэгдэжэ захалба. Шэнэ газарта шэнэ байдал зохёожо байһан хүнүүд тухай энэ зүжэг Москвада болохо декадын үедэ харуулагдаха. Мүн Зак Кузнецов хоёрой «Касаткинодо болоһон ушар» гэжэ зүжэг энэ жэлдэ табихань. «Шулуун зүрхэн» гэжэ пьесэ үхибүүдтэ харуулагдаха. Хуушан репертуарһаа хэдэн пьесэ үлээгдэнхэй.

Зураг дээрэ: В. И. Ленинэй рольдо артист М. Г. Глазков.

Г. Стефанеску.

Эдир шатаршадай бүхэсоюзна мүрысөөн

Эртэ урдын Рига городто болоһон эдир шатаршадай бүхэсоюзна мүрысөөндэ хабаадагшадай юһэдэхи уулзалга ехэ һонирхолтойгоор боложо үнгэрбэ.

Москвагай, РСФСР-эй команданууд нэгэдэхи һууриин түлөө тэмсэһэн байна. Ленинградай, Латвиин, Украинын команданууд гурбадахи һууриин түлөө, Армениин, Эстониин, Белоруссиин шатаршад 7—8-дахи һууринуудай түлөө шангаар тэмсээ. Һүүлшын уулзалгын үедэ латвиинхидтай наадаһан Москвагай шатаршад даб гэһээр муугаар наадабашье, нүгөөдүүлэйнгээ алдуу хэһэнэй шалтагаанаар 7,5:4,5 гэһэн тоотойгоор городойнгоо эзэдые шүүжэ, бүхэсоюзна мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлээ.

РСФСР-эй, Белоруссиин командануудай хоорондо болоһон тулалдаан һонирхолтойгоор үнгэрөө. РСФСР-эй командын 12 шатаршад 3 час наадаһанайнгаа һүүлээр нүгөөдүүлээ шүүхээр болоһон байгаа. Гэбэшье 3 шатаршадынь (Липшиц, Потупа, Панов) алдуу хэжэ тэнсэхэ баатай болоо. Энэ командын бусад гэшүүдынь белоруссиинхидые илаба.

Россин Федерациин басагадай команда белоруссиинхидые 4:0 гэһэн тоотойгоор шүүгээ. Мүрысөөнэй эсэстэ РСФСР-эй команда белоруссиинхидые 10,5:1,5 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна.

РСФСР-эй команда бүхэсоюзна мүрысөөндэ 74 очкотой боложо, хоёрдохи һуури эзэлбэ. Ленинградайхид Грузиин командые арайхан гэжэ 6,5:5,5 гэһэн тоотойгоор шүүжэ, 3-дахи һуури эзэлээ.

Түрүүшүүлэй зэргэдэ наадалсаһан 12 шатаршад соохоо РСФСР-эй 7 шатаршад нэгэдэхи һууринуудые эзэлһэн байна. Тэдэнэрэй тоодо Ходос, Бухтин, Терентьев, Захаров, Коноплева, Щербина, Белкина гэгшэд оролсоно. Игумнова 9 очкоһоо 5,5 абажа 4-дэхи, Кушнир (Москва) 1-дэхи һуури эзэлбэ. Тус бүридөө 6 очкотой болоһон Сулимова (Украина), Раннику (Эстони) хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые хубаалдаа.

РСФСР-эй басагадай команда 28,5 очкотой боложо нэгэдэхи, москвагайхид—хоёрдохи, грузиинхид—гурбадахи һуури эзэлээ.

А. Игумнов.

Нэгэтэ hүни...

Нэгэтэ намар Кирик гэжэ багахан хүбүүн буу үргэлөөд, ой соогуур агнаха һанаатай ябаба. Хюрууда дайрагдажа шара ногоон үнгэтэй болошоһон модоной набшаһад, түргэн урасхалта хадын горходой шолшогонон урдаха шэмээн залуу хүбүүндэ һонирхолтойгоор үзэгдэдэг байгаа.

Кирик нэгэтэ үглөөгүүр эртэлжэ бодоод, ой соогуур торхируунуудые агнаба ха. Яһан шэбшүүрээ дуугаргахадань, пр-ррр... гэһэн абяан гараад, торхируунууд залуу ангуушанда дүтэшэг ерэжэ һуушадаг байба. Энэ үеыень һамбаашалан, ангуушан хүбүүн олохон торхируу гартаа оруулаа.

Иигэжэ агнууридаа дашуурһан хүбүүнэй нэгэ мэдэхэдэнь үдэшэ болошоһон байба ха. Гэртээ бусаха гэхэдэнь холо. Хүсэд харанхы болоһон хойно ангууша Ермил үбгэнэй отогто орожо хонохо һанаатай дабшаба. Хээрэ гансаараа хоножо үзөөгүй багахан ангуушан зуруул зуража, гэр соогуур иишэ тиишээ хараашалаад, хабтагай дээрэ хэбтэбэ ха.

Оршон тойрон хон жэн... Гэрэй хажуугаар урдаһан багахан горхоной шуршаганан урдахыень зохидшоон шагнажа хэбтэтэрээ нойртоо диилдээд, нюдөө анижа эхилбэ. Эгээл энэ үедэ гэрэй ханые түг-түг-түг... гэтэр тоншоһон абяан гарахадал гэбэ. Унтаха нойроо мартажархиһан Кирик гэрэй ханын багахан сонхо руу һэмээхэн шагааба. Хэрбээ ямар нэгэ хүн үүдэ руу ошобол, сонхын хажуугаар гараха байгаа. Юумэнэй абяа хүлеэжэ ядаад унтахаяа байтарнь, дахин түг-түг, түг... гэбэ. Үльгэр туужада хэлэгдэдэг элдэб юумэ һанаандаа оруулаад, эдир ангуушан бүри ехээр барыжа, хушажа хэбтэһэн дэгэлдээ тархяа таһа бухаад, аман соогоо «Эжы, эжы, хайрата эхэмни, абарыш!» гэжэ байжа гүбэнэбэ. Тингэхэ бүринь түг-түг-түг гэхэ абяан улам олошорбо. Иимэ холо ерэһэндээ бэеэ зэмэлнэ, «хүнэй һанаанда ороогүй муухай амитан хааһаамнил гэнтэ гаража ерэгшааб» гээд хүлеэнэ. Иигэжэ хэбтэхэдэ, һүниин ута гээшэнь...

Үүр сайхын урдахана үү—вяк гэһэн шэхэндэ хажар абяанай гарахада, Киригэй духа дээгүүр хүйтэн хүлһэн гүйшэбэ. Үүр сайжа үдэр болоходо, гэр тоншохо абяан замхаба. Нараншье гаража, Киригшье хүнгэнөөр амилба. Абажа ябаһан юумэеэ нюргандаа үргэлөөд газаашаа гарахадань, гэр шадар юуншье харагдабагүй.

Гэдэргээ үе үе хараашалан гэртээ бусажа ябахадань, Ермил үбгэн харгыда дайралдаба.

— А, Кирик. Сайн байна! Ши хаанаһаа иимэ эртэлжэ ябабаш?... Шэг шарайшни яагаа хубхигар бэ? Унтангүй хоноо гүш, али даараа гүш?

Айжа, зобожо хоноһон тухайдаа Киригэй хөөрэжэ үгэһэнэй һүүлээр Ермил үбгэн эльгэ хатан энеэгээд, иигэжэ хэлэбэ:

—Шимни баһал ангуушан байнаш даа... ха-ха-ха... Гэдэргээ бусая. Шинии хоноһон гэрые хэнэй тоншоһые харуулхаб. Энээн тухай хөөрэжэ, хүнэй наадан бү боло. Саашадаа хэрэггүй юумэнһээ бү ай.

Ермил үбгэн гэрэй дэргэдэхи шүнэһэн жодоо хоёрой орой өөдэ хараад, залуу ангуушанаа гэртэ оруулаад, түр зуура шагнаархаһанай удаа иигэжэ тайлбарилба:

—Шагнал даа! Түг-түг-түг гэхыень дуулана бэзэш?

—Дууланаб, — гэжэ Кирик харюусаба.

—Тиигээ һаа гэр тоншоһон «шүдхэрыеш» харуулһууб,—гээд Ермил үбгэн газаашаа гаража, гэрэй хажуудахи үндэр жодоо руу зааба. Гэрэй оройдохи хушалтын нэгэ хабтагайда няалдаһан тэрэ жодоо модон һулахан һалхинда найган түг, түг, түг... гэһэн абяа гаргажа байба.

—Зай, Кирик, хараба гүш айһан юумэеэ? Гэрэй оройдо хоёр шандага хаяа һэм, тэндээ байна гү, харалдаа?... гэбэ.

—Үгыл.

—Зай, тиигээ һаа, тэрээнииешни бэгсэргэ ерэжэ эдеэ гээшэ. Ниидэжэ арилха дээрээ шамда өөрынгөө «үгөөр» баяр хүргэһэн байгаа. Энээнһээ айхадаа шимни баһал ангуушан байнаш даа,—гэжэ Ермил үбгэн Киригэй толгойе эльбэхэ зуураа, иигэжэ үргэлжэлбэ.—«Элдэб үхэдэл шүдхэр» тухай урдань хэлсэжэ, хүниие айлгадаг байһан юм.

Э. Пильман.

НЕМЕЦ АЙЛШАД КИНО БУУЛГАХАЯА ЕРЭБЭ

Сибирь тухай документальна фильм буулгажа, телевиденеэр дамжуулхын тула манай ороной городуудаар аяншалжа ябаһан Германиин Демократическа Республикын кинооператорнууд Улан-Удэ ерэбэ. Гюнтер Нерлих, Христине Нерлих, Чиган Генрих гэгшэдһээ бүридэһэн киногой хүдэлмэрилэгшэд манай республикада байха зуураа, городой хэдэ хэдэн предприяти, һургуулинуудаар, хүдөө нютагуудаар ябажа буулгаха юм. Эдэнэр үсэгэлдэр, уржадэр Улан-Удын 3-дахи һургуулиие, мяха-консервын комбинадые, мүн бусадшье газарнуудые буулгаа.

Кино буулгагшадай нэгэн Гюнтер Нерлих манай орондо ерэһэн зорилго тухайгаа иигэжэ хэлэнэ:

— Баруун Европын хүн зон, тэрэ тоодо Баруун, Зүүн Германиин ажалшад мүнөө үеын Сибирь тухай тон багаар мэдэдэг юм,—гэжэ нүхэр Нерлих хөөрөөгөө эхилнэ.—Сибириин газар дайда хаанта засагай үеынхидэл адли сүлэлгын, зэрлиг ан, баабгайнуудай байрладаг газар байһан зангаараа гэжэ һанадаг байна.

Сибирь тухай иимэ гээгдэнги һанал бодолтой хүнүүдтэ тайлбари үгэхын тула документальна кино буулгаад, телевиденеэр Зүүн, Баруун Германиин ажалшадта харуулха зорилготойгоор энээ руу ерэһэн байнабди.

Москваһаа Улан-Удэ хүрэтэр аяншалха замдаа Шушенское тосхондо орожо урданай, мүн мүнөөнэй үсые буулгаабди. В. И. Ленинэй сүлэлгэдэ байха сагта тэрэ тосхондо ажаһууһан Кузьма Филиппович Шелестовтэй хөөрэлдөөбди. Гадна Красноярск, Эрхүү, Шелехово, Черемхово городуудай урданай, мүнөөнэй байдалые буулгаабди.

Ном, журналнуудта бэшэгдэдэг Байгал далайе нюдөөрөө хаража ехээр һонирхоһон байнабди.

Үргэн уужам Сибириин тала дайдые, үзэсхэлэн гоё байгаалинень, завод, фабриканууд болон городуудыень, ажалша бэрхэ зонуудыень үнэншэмэ зүбөөр харуулха хүсэлэнтэйбди.

И. Бальдиров.

Зураг дээрэ: ГДР-һээ ерэһэн киногой хүдэлмэрилэгшэд Улан-Удын мяха-консервын комбинадта фильм буулгажа байна. (Баруун гарһаа) Гюнтер Нерлих, Чиган Генрих.

Л. Хайдуровай фото.

Дэлхэйн саанаhаа

Дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангаха

Нүхэр Н. С. Хрущевой США-да аяншалжа байһанда гадаадын оронуудта ехэ анхарал хандуулагдана

РУМЫНИ

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Н. С. Хрущевой Америкын Холбоото Штадуудта ошоод байһанда Румыниин олониитэ, хэблэл ехэ анхарал хандуулна. Н. С. Хрущевой уулзалганууд тухай мэдээсэлнүүдые, Вашингтондо хэблэлэй национальна клуб соо тэрэнэй хэлэһэн үгын тобшо удхые бүхы газетэнүүд томо гаршагуудтайгаар, эли газарта толилно.

Н. С. Хрущевой США-да аяншалжа байһан тухай академик Ш. Николау «Мунка» газетэдэ иигэжэ бэшэнэ: «Советскэ правительствые толгойлогшо Холбоото Штадуудай президент хоёрой айлшалалсалга хүн түрэлтэнэй үмэнэ шэнэ найдабаринууд тээшэ зам нээжэ үгэхэ гэжэ би хүлеэхэ байнаб».

ФРАНЦИ

ПАРИЖ. (ТАСС). ВКТ-гэй конфедеральна бюро сентябриин 17-до мэдүүлгэ толилбо. Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевой Холбоото Штадуудта айлшалжа байһые энэ бэшэг соогоо һайшааха зуураа, энэ хадаа «уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулгада, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалха тон шухала ушар болоно» гэжэ бюро элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Правительствонуудые толгойлогшонорой иимэ уулзалганууд, эб найрамдал хамгаалхын ту... арадуудай хэжэ байһан тэмсэл... хоорондын арсалдаата асу... нуудые амгалан ёһоор гурим... ха, буу зэбсэг ниитэ дээрэ... ряажа, хиналта тогтоохо хэр... нилээд урагшатай болгохо б... гэжэ мэдүүлгэ соо заагдана.

ЧЕХОСЛОВАКИ

ПРАГА. (ТАСС). СССР-эй ... нистрнүүдэй Соведэй Түрүү... Н. С. Хрущевой США-гэй гүр... ажал-ябуулагшадтай уулза... Чехословакиин олониитэ гол ... ралаа хандуулна.

Прагын мүнөөдэрэй газет... Н. С. Хрущевой США-да о... байһан тухай дэлгэрэнгы мэдэ... нүүдые толилоо. Н. С. Хрущ... США-да аяншалгаһаа уламжа... арадуудай хоорондо шэнэ, ун... рөөл аха дүүгэй харилсаан ... тоогдохо бэзэ гэжэ бүхы дэл... олониитэ хүлеэнэ гээд «Пр... газетэ бэшэнэ.

КАНАДА

ОТТАВА. (ТАСС). Н. С. ... щевой США-да аяншалжа бай... Канадын арад угаа ехээр һо... хоно. Вашингтондо хэблэлэй ... циональна клуб соо Н. С. Хр... вой хэлэһэн үгые хэдэн мил... канадынхид үсэгэлдэр шаг... Н. С. Хрущевой энэ үгэ бүхы ... дотор радиотелевиденеэр дам... лагдаһан байна.

Советскэ Союзай асари ехэ туйлалты дэлхэйн арадууд һайшаана

Замбуулинай дайдые хүнэй шэнжэлэн мэдэхэ талаар шэнэ үеые нээжэ үгэһэн советскэ наука, техникын асари ехэ амжалтые бүхы дэлхэйн арад зон угаа ехэ һайшаалтайгаар угтаа. Газарһаа һара хүрэтэр ниидэлгын түүхэдэ анха түрүүшынхеэ бэелүүлэгдэһэн тухай мэдээсэлые дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы орон нютагуудай һайн сэдьхэлтэ хүнүүд угаа ехэ баяртайгаар, хүнэй, тэрэнэй ухаан бодолой, ухаалан зохёохы хизаарлашагүй ехэ арга боломжын түлөө омогорхолтойгоор угтаһан байна.

Бүхы Хитад дотор митингнүүд, суглаанууд боложо, 650 миллион тоото хитад арадай түлөөлэгшэд совет арадай научно-техническэ элитэ ехэ амжалтые баяр баясхалантайгаар угтажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ. «Совет эрдэмтэд дэлхэйн наукын түрүү зэргэдэ гаража, Америкын эрдэмтэдые ехээр ахиба» гэжэ Гуанчжоуда болоһон суглаан дээрэ научно-техническэ городской комитедэй түрүүлэгшэ Лю Ши-цзе мэдүүлээ.

Замбуулин соогуур дабшадаг советскэ ракетын һара хүрэтэр амжалтатайгаар табигдаһан, «Ленин» гэжэ атомна ледоколой баригдажа дүүргэгдэһэн ушар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой США-да аяншалгатай тохёолдобо. Энэ хадаа дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудые угаа ехээр баясуулан зоригжуулаа. Ракетын табигдаһан, атомна ледоколой баригдажа д... гэгдэһэн ушар дэлхэйн наука, ... никын баялигта ехэ туһа нэм... болоно. Тиихэлэ Н. С. Хрущ... США-да аяншалга уласхоорон... шахардуу шанга байдал һу... руулха, эб найрамдал хамгаа... хэрэгтэ ехээр туһалха байна г... «Цзэфанцзюнь бао» газетэ тэм... лэнэ.

Советскэ наука, техникын ш... амжалтын угаа ехэ удхашана... байһан тухай тогтохо зуураа, ... ветскэ ракетын Һарада хүр... табигдаһанһаа хойшо замбуули... дайдые шэнжэлхэ программа ... түргэнөөр бэелүүлэгдэхэ» гээд ... фессор Поль Лабирени Франц... «Франс Нувель» гэжэ хэблэлдэ ... шэһэн байна.

«Замбуулин огторгойе шэнж... хэ үе саг» гэһэн түрүү бэшэг с... гоо Сириин «Суат аль-араб» г... газетэ иигэжэ бэшэнэ. Түби хоор... дын ниидэлгын түүхэдэ анха ... рүүнээ бэелүүлэгдэһые ехээр б... сан һайшааха зуураа, «байгаал... мэдэлдээ абаха талаар хүн түр... тэн асари ехэ илалта туйлаба» ... жэ газетэ тоолоно.

Монгол Арадай Республика... митинг, суглаанууд үнгэржэ, тэрэ... дэ хабаадагшад Совет гүрэнэй ш... туйлалтаар ехээр баясажа бай... наа мэдүүлхэ зуураа, энэ уш... бүхы дэлхэй дээрэ эб най... бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулагд... хай гэжэ тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

ФРГ-гэй хүн зон ГДР-эй тала руу ороно

БЕРЛИН. (ТАСС). Баруун Германиин хүн зон Германиин Демократическа Республикын тала руу улам олоороо ородог боложо байна. АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор сентябриин түрүүшын хоёр долоон хоногой турша соо Баруун Германиһаа 200 гаран хүн Германиин Демократическа Республикын тала руу үдэр бүри ородог байгаа.

Нютагаа урилагшадай олонхинь урда мэтэ залуушуул юм. Дурсагдаһан үе соо 18-һаа 25 хүрэтэр наһатай 1047 залуу хүнүүд ГДР-эй тала руу ороо.

КНР-тэ эсэргүү хорото ааша үргэлжэлүүлэгдэһээр

Синьхуа агентствын дамжуулһанай ёһоор Хитадай Арадай Республикада хамаатай Байцюань (Фуцзянь провинци) шадарай далай руу США-гэй сэрэгэй корабль сентябриин 17-до ороо.

Шэнэ хорото аашын гаргагдаһантайнь дашарамдуулан шанга уридшалан һануулга хэхыень КНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэдэ даалгагдаһан байна.

(ТАСС).

ДРВ-гэй агаарай хилэ дабалгые буруушаалга

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнам... информационно агентство ниг... дамжуулна. Лаосой премьер-м... нистр Фуи Сананиконло ДРВ-... премьер-министр Фам Ван До... сентябриин 14-дэ бэшэг эльгээ... 1958 оной августһаа 1959 оной се... тябриин 12 хүрэтэр Лаосой са... лёдууд Вьетнамай Демократическ... Республикын агаарай хилые ... дахин дабаа гэжэ бэшэг со... заагдана.

Вьетнамай Демократическа Ре... публикын правительство эдэ хоро... аашанууд тушаа эрид шууд буру... шаалга мэдүүлхэ зуураа, иимэ х... рото ааша дары болюулха туха... Лаосой хаанта правительствын үм... нэ эрилтэ табина. Эдэ аашануудһа... уламжалан гаража болохо бүх... аюулта хойшолонгуудай түлөө х... рюусалгые Лаосой правительств... хүсэдөөр дааха ёһотой гэжэ бэш... соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Редакторай орлогш... С. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01148. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5062.